

РАХУНКОВА ПАЛАТА

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішенням Рахункової палати
від 26.10.2017 № 22-2

ЗВІТ

**про результати аудиту ефективності виконання
повноважень органами державної влади в частині
забезпечення повноти справляння податків та інших надходжень
до державного бюджету суб'єктами господарювання
у сфері лісового господарства**

Київ 2017

ЗМІСТ

ПРЕАМБУЛА.....	3
ВСТУП.....	5
1. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПИТАНЬ ВЕДЕННЯ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА, СПРАВЛЯННЯ ПОДАТКІВ ТА ІНШИХ НАДХОДЖЕНЬ ДО ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ СУБ'ЄКТАМИ ГОСПОДАРЮВАННЯ У СФЕРІ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА.....	6
2. ОЦІНКА СТАНУ НАДАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ДОЗВОЛІВ НА ВИКОРИСТАННЯ ЛІСОВИХ РЕСУРСІВ ТА АНАЛІЗ ОБСЯГІВ ЗАГОТІВЛІ ДЕРЕВИНИ.....	15
3. ОЦІНКА СТАНУ ВИКОНАННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ В ЧАСТИНІ ОБЛІКУ ЛІСОКОРИСТУВАЧІВ, НАРАХУВАННЯ І СПЛАТИ НИМИ ПОДАТКІВ ТА ІНШИХ НАДХОДЖЕНЬ.....	19
3.1. <i>Аналіз стану обліку платників рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів.....</i>	19
3.2. <i>Оцінка обґрунтованості планування та динаміка надходжень до державного бюджету рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів.....</i>	21
3.3. <i>Аналіз стану сплати податків та інших надходжень суб'єктами господарювання у сфері лісового господарства.....</i>	24
4. АНАЛІЗ СТАНУ ЕКСПОРТУ ДЕРЕВИНИ ТА КОНТРОЛЮ ЗА ЇЇ ВИВЕЗЕННЯМ.....	26
5. РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ВИКОНАННЯ ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ПОВНОВАЖЕНЬ У ЧАСТИНІ КОНТРОЛЮ ЗА ДОТРИМАННЯМ ЛІСОКОРИСТУВАЧАМИ ВИМОГ ЧИННОГО ЗАКОНОДАВСТВА.....	31
5.1. <i>Аналіз та оцінка виконання органами ДФС повноважень з контролю за справлянням податків та інших надходжень суб'єктами господарювання у сфері лісового законодавства.....</i>	31
5.2. <i>Аналіз та оцінка здійснення органами державної влади контролю з питань охорони лісів від незаконних рубок та запобігання правопорушенням у сфері лісового законодавства.....</i>	35
6. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ЩОДО ВЕДЕННЯ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА ТА СПРАВЛЯННЯ ПОДАТКІВ У ЦЬЙ СФЕРІ.....	38
ВИСНОВКИ.....	40
ПРОПОЗИЦІЇ.....	46
Додатки.....	49

ПРЕАМБУЛА

Підстава проведення аудиту: стаття 98 Конституції України, статті 4, 7 і 10 Закону України від 02.07.2015 № 576 „Про Рахункову палату”, План роботи Рахункової палати на II півріччя 2017 року.

Мета аудиту: встановлення фактичного стану та оцінка ефективності виконання повноважень органами державної влади в частині забезпечення повноти нарахування і своєчасності сплати до державного бюджету податків та інших надходжень суб'єктами господарювання у сфері лісового господарства (далі – **підприємства лісового господарства, лісгосподарські підприємства**), дотримання ними вимог чинного законодавства.

Предмет аудиту:

законодавчі, нормативно-правові, розпорядчі акти та інші документи в частині нарахування, сплати та контролю за повнотою і своєчасністю сплати до державного бюджету підприємствами лісового господарства податків та інших надходжень, ефективності використання ними об'єктів державної власності;

інформація про надходження до державного бюджету за кодами класифікації доходів бюджету (далі – **ККДБ**) 11020000 „Податок на прибуток підприємств”, 13010100 „Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів в частині деревини, заготовленої в порядку рубок головного користування” (далі – **рентна плата**), 14060100 „Податок на додану вартість з вироблених в Україні товарів (робіт, послуг)” (з 01.01.2016) (далі – **ПДВ**), 14060200 „Бюджетне відшкодування податку на додану вартість”(з 01.01.2016), 15020100 „Мито на товари, що вивозяться суб'єктами підприємницької діяльності” (далі – **вивізне мито**), 21010100 „Частина чистого прибутку (доходу) господарських організацій (державних унітарних підприємств та їх об'єднань), що вилучається до державного бюджету відповідно до закону” (далі – **частина чистого прибутку**);

статистична та інша звітність органів державної влади, суб'єктів господарювання в частині виданих, переоформлених, анульованих лісорубних квитків, обсягу дозволених до відпуску запасів деревини, обсягу нарахованих та сплачених податків та інших платежів, використаних податкових пільг;

дані податкової звітності, розрахунків, матеріали перевірок та інші документи щодо повноти нарахування і своєчасності сплати до державного бюджету податків та інших надходжень підприємствами лісового господарства;

інформація про діяльність органів державної влади щодо результативності контролю за повнотою нарахування та сплатою до державного бюджету податків та інших надходжень, дотримання чинного законодавства та запобігання недонадходженням коштів до державного бюджету;

інша інформація, що стосується предмету аудиту.

Об'єкти аудиту: Державне агентство лісових ресурсів України (далі – **Держлісагентство**), Державна фіскальна служба України (далі – **ДФС**), Київське обласне та по м. Києву управління лісового та мисливського господарства (далі – **Київське ОУЛМГ**), Житомирське ОУЛМГ, Миколаївське ОУЛМГ, Головне управління ДФС (далі – **ГУ ДФС**) у Житомирській області,

Житомирська та Миколаївська митниці ДФС, ДП „Житомирське лісове господарство” (далі – ДП „**Житомирське ЛГ**”), ДП „Київське ЛГ”, ДП „Очаківське лісомисливське господарство”.

Запити надсилалися Міністерству екології та природних ресурсів України (далі – **Мінприроди**), Міністерству фінансів України (далі – **Мінфін**), Міністерству економічного розвитку і торгівлі (далі – **Мінекономрозвитку**), Міністерству внутрішніх справ України (далі – **МВС**), Міністерству оборони України (далі – **Міноборони**), Міністерству аграрної політики та продовольства України (далі – **Мінагрополітики**), Національній поліції України (далі – **Нацполіція**), Державній службі статистики України (далі – **Держстат**), Державній екологічній інспекції України (далі – **Держекоінспекція**), Вінницькому, Волинському, Дніпропетровському, Донецькому, Закарпатському, Запорізькому, Івано-Франківському, Кіровоградському, Луганському, Львівському, Одеському, Полтавському, Рівненському, Сумському, Тернопільському, Харківському, Херсонському, Хмельницькому, Черкаському, Чернівецькому та Чернігівському ОУЛМГ, Вінницькій, Волинській, Дніпропетровській, Донецькій, Закарпатській, Запорізькій, Івано-Франківській, Кіровоградській, Київській міській, Київській, Луганській, Львівській, Одеській, Полтавській, Рівненській, Сумській, Тернопільській, Харківській, Херсонській, Хмельницькій, Черкаській, Чернівецькій і Чернігівській митницям ДФС.

Критерії аудиту:

законність – відповідність управлінських рішень і розпорядчих документів, прийнятих органами державної влади, вимогам чинного законодавства в частині забезпечення повноти нарахування та своєчасності сплати до державного бюджету податків та інших надходжень підприємствами лісового господарства, а також надання лісорубних квитків лісокористувачам, ведення лісового господарства;

обґрунтованість – відповідність прогнозних (планових) показників рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів фактичним надходженням такої плати до державного бюджету;

повнота і своєчасність – стан нарахування і сплати до державного бюджету податків та інших надходжень підприємствами лісового господарства, дієвість контролю за дотриманням ними вимог чинного законодавства;

ефективність – оцінка діяльності органів державної влади щодо забезпечення своєчасності та повноти сплати до державного бюджету податків та інших надходжень підприємствами лісового господарства, погашення податкового боргу (грошових зобов’язань) і запобігання його зростанню.

Початкові обмеження щодо проведення аудиту: 2015–2016 роки та І півріччя 2017 року (для аналізу динаміки показників досліджується їх значення за 2014 рік).

Методи збирання даних: моніторинг нормативно-правових актів, розпорядчих, інших актів і документів, пов’язаних з предметом аудиту; перевірка та аналіз документів щодо організації роботи і виконання покладених

на об'єкти контролю повноважень і завдань; дані інформаційних систем органів державної влади; аналіз інформації, отриманої на запити контрольної групи; ознайомлення, опитування, вивчення документів, інших матеріалів, їх порівняння; опрацювання статистичної, аналітичної інформації, матеріалів засобів масової інформації з досліджуваного питання.

Під час проведення аудиту складено 11 актів, два з яких містять зауваження інформативного та уточнюючого характеру, надіслано та опрацьовано 53 інформаційні запити.

ВСТУП

Ліс є одним з найважливих людських надбань, природний ресурс якого у формуванні оточуючого середовища існування людини незамінний. Через свої відтворюючі властивості лісові ресурси в економіці та життєдіяльності людини відіграють провідну роль.

Лісове господарство на 99,9 відс. лісових земель України ведеться спеціалізованими державними та комунальними лісогосподарськими підприємствами, підпорядкованими багатьом органам виконавчої влади, проте найбільша площа лісів (близько 73 відс.) перебуває у користуванні підприємств Держлісагентства.

Пріоритетними напрямками розвитку лісогосподарських підприємств України є насамперед лісорозведення та лісовідновлення, поліпшення якісного складу лісів, охорона та захист лісу, проведення рубок, пов'язаних з веденням лісового господарства, рубок головного користування, переробка деревини, розвиток лісової інфраструктури.

Діяльність лісогосподарських підприємств належить до тих видів економічної діяльності, частка яких у структурі економіки України є незначною: вартість виробленої ними продукції у загальній структурі внутрішнього валового продукту України у 2012–2015 роках становила 0,49-0,63 відсотка.

Разом з тим від ефективності її здійснення залежить соціо-еколого-економічний розвиток нашої держави. Так, деревина, що є основним продуктом лісогосподарських підприємств і найбільш поширеним та універсальним матеріалом, має велике значення в економіці країни і суттєво впливає на розвиток багатьох її галузей: промисловості, транспорту, будівництва тощо.

Основні показники ведення лісового господарства за 2012–2016 роки свідчать про те, що за цей період лісогосподарські підприємства працювали стабільно, на що вказує зростання обсягів продукції, робіт і послуг (з 5,9 до 12,8 млрд грн), заготівлі ліквідної деревини (з 17,5 до 19,6 млн м³), зменшення площі рубок лісу (з 417,0 до 386,4 тис. га)¹. У цілому лісогосподарськими підприємствами протягом 2014–2016 років до державного бюджету сплачено 4001,3 млн грн податків та інших платежів, питома вага яких в загальних надходженнях зросла з 0,14 до 0,36 відсотка.

---

¹ За даними Держстату.

Водночас, незважаючи на значний потенціал лісового господарства, управління ним та його використання не є ефективним, не відповідає сучасним вимогам і потребує вдосконалення.

Серед головних **проблем лісового господарства** можна виділити такі: **недосконала нормативно-правова база** щодо ведення лісового господарства; **ріст незаконних рубок і сум завданих збитків державі**; **відсутність ефективних заходів державного контролю** з охорони лісів від незаконних рубок та запобігання правопорушенням у цій сфері; **ускладнена методика нарахування рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів**; **безоплатне використання мисливських угідь**; **незабезпечення ДФС і Держлісагентством здійснення належного контролю за справлянням податків та інших надходжень лісгосподарськими підприємствами**; **незабезпечення митницями якісного рівня митного оформлення деревини при експорті**.

Як наслідок, створюються передумови для нераціонального використання лісових ресурсів і недонадходження доходів до державного бюджету. Отже, питання здійснення органами державної влади контролю за діяльністю суб'єктів господарювання у сфері лісового господарства та повнотою справляння ними податків та інших надходжень до державного бюджету залишається на сьогодні актуальним.

1. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПИТАНЬ ВЕДЕННЯ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА, СПРАВЛЯННЯ ПОДАТКІВ ТА ІНШИХ НАДХОДЖЕНЬ ДО ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ СУБ'ЄКТАМИ ГОСПОДАРЮВАННЯ У СФЕРІ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА

Лісові відносини в Україні регулюються Конституцією України, Лісовим кодексом України від 21.01.1994 № 3852, Законом України від 25.06.1991 № 1264 „Про охорону навколишнього природного середовища”, іншими законодавчими актами України, а також прийнятими відповідно до них нормативно-правовими актами.

Згідно зі статтею 7 Лісового кодексу, ліси, які розташовані в межах території України, є об'єктами права власності Українського народу.

Від імені Українського народу права власника на ліси здійснюють органи державної влади та органи місцевого самоврядування в межах, визначених Конституцією України.

Ліси можуть перебувати в державній, комунальній і приватній власності.

Суб'єктами права власності на ліси є держава, територіальні громади, громадяни та юридичні особи.

Відповідно до статті 35 Лісового кодексу, організація лісового господарства, зокрема, передбачає розроблення та затвердження в установленому законом порядку нормативно-правових актів з ведення лісового господарства; установлення віку стиглості деревостанів, норм використання лісових ресурсів; ведення державного лісового кадастру, обліку лісів; ведення моніторингу лісів; проведення лісової сертифікації.

Нормативно-правовими актами з ведення лісового господарства, згідно із статтею 37 Лісового кодексу, зокрема, регулюється проведення рубок головного користування; ведення державного лісового кадастру, обліку і моніторингу лісів; організація та проведення лісової сертифікації; відновлення лісів і лісорозведення.

Відповідно до статті 43 Лісового кодексу, розрахункова лісосіка – щорічна науково обґрунтована норма заготівлі деревини в порядку рубок головного користування, яка затверджується для кожного власника, постійного користувача лісів окремо за групами порід, виходячи з принципів безперервності та невиснажливості використання лісових ресурсів.

Наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 05.02.2007 № 38² затверджена Інструкція про погодження та затвердження розрахункових лісосік, яка, зокрема, містить посилання на Держкомлісгосп та уповноважені територіальні органи Держкомлісгоспу, що припинили свою діяльність, а отже, **потребує нормативного врегулювання**.

Згідно з пунктом 11 зазначеної Інструкції, розрахункова лісосіка для постійних лісокористувачів (власників лісів) затверджується наказом Мінприроди і доводиться до відома Держкомлісгоспу та уповноважених органів Мінприроди для контролю та керівництва в роботі.

Відповідно до статті 65 Лісового кодексу, використання лісових ресурсів може здійснюватися в порядку загального і спеціального використання.

Довіково. Загальне використання лісових ресурсів передбачає право громадян вільно перебувати, безоплатно без видачі спеціального дозволу збирати для власного споживання дикорослі трав'яні рослини, квіти, ягоди, горіхи, гриби тощо в лісах державної та комунальної власності, а також за згодою власника в лісах приватної власності.

У порядку спеціального використання можуть здійснюватися такі види використання лісових ресурсів: заготівля деревини; заготівля другорядних лісових матеріалів; побічні лісові користування; використання корисних властивостей лісів для культурно-оздоровчих, рекреаційних, спортивних, туристичних і освітньо-виховних цілей, потреб мисливського господарства, проведення науково-дослідних робіт.

Норми і вимоги до заготівлі деревини під час спеціального використання лісових ресурсів у порядку рубок головного користування встановлюються Правилами рубок головного користування, затвердженими наказом Держкомлісгоспу від 23.12.2009 № 364³.

Спеціальне використання лісових ресурсів на виділеній лісовій ділянці проводиться за спеціальним дозволом, зокрема лісорубним квитком, що видається безоплатно (стаття 69 Лісового кодексу).

Постановою Кабінету Міністрів України від 23.05.2007 № 761 „Про врегулювання питань щодо спеціального використання лісових ресурсів” затверджено Порядок спеціального використання лісових ресурсів (далі – **Порядок лісокористування**) та Порядок видачі спеціальних дозволів на використання лісових ресурсів (далі – **Порядок видачі спецдозволів**).

² Зареєстрований у Мін'юсті 21.02.2007 за № 160/13427 (із змінами і доповненнями).

³ Зареєстрований у Мін'юсті 26.01.2010 за № 85/17380.

Відповідно до пункту 64 Порядку лісокористування, якщо загальна кількість фактично заготовленої деревини перевищує зазначену в лісорубному квитку більш як **на 10 відсотків** або вихід ділової деревини (лісоматеріалів круглих) – більш як **на 15 відсотків**, то власник лісів або постійний лісокористувач **сплачує нормативну вартість додатково заготовленої деревини**.

Статтею 77 Лісового кодексу визначено, що спеціальне використання лісових ресурсів, крім розміщення пасік, є платним.

Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів встановлюється Податковим кодексом України від 02.12.2010 № 2755.

Довідково. З 01.01.2015 у зв'язку з набранням чинності змінами, внесеними до Податкового кодексу Законом України від 28.12.2014 № 71 „Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів щодо податкової реформи”, до загальнодержавних податків належить рентна плата, яка справляється за спеціальне використання лісових ресурсів, при цьому збір за спеціальне використання лісових ресурсів виключено. Водночас перелік платників, об'єкт оподаткування, порядок та особливості обчислення і сплати рентної плати не змінилися.

Згідно з пунктом 256.1 статті 256 Податкового кодексу, платниками рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів, зокрема, є лісокористувачі – юридичні особи, їх філії, відділення, інші відокремлені підрозділи, що не мають статусу юридичної особи, постійні представництва нерезидентів, які отримують доходи з джерел їх походження з України або виконують агентські (представницькі) функції стосовно таких нерезидентів або їх засновників, фізичні особи (крім фізичних осіб, які мають право безоплатно без видачі спеціального дозволу використовувати лісові ресурси відповідно до лісового законодавства), а також фізичні особи – підприємці, які здійснюють спеціальне використання лісових ресурсів на підставі спеціального дозволу (лісорубного квитка або лісового квитка) або відповідно до умов договору довгострокового тимчасового користування лісами.

Об'єктом оподаткування рентною платою за спеціальне використання лісових ресурсів, зокрема, є деревина, заготовлена в порядку рубок головного користування та під час проведення заходів щодо поліпшення якісного складу лісів, їх оздоровлення, посилення захисних властивостей; з розчищення лісових ділянок, вкритих лісовою рослинністю, у зв'язку з будівництвом гідровузлів, трубопроводів, шляхів тощо (підпункти 256.2.1-256.2.2 пункту 256.2 статті 256 Податкового кодексу).

Ставки рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів встановлюються у розмірах, визначених пунктом 256.3 статті 256 Податкового кодексу (табл. 1).

Таблиця 1

Ставки рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів

Показник	2015 рік	2016 рік	Підвищення ставок, відс.	2017 рік	Підвищення ставок, відс.
За заготівлю 1 куб. м деревини основних лісових порід, грн	від 0,66 до 449,38	від 0,92 до 629,13	139,4-140,0	від 1,02 до 694,56	110,9-110,4
За заготівлю 1 куб. м деревини неосновних лісових порід, грн.	від 1,00 до 790,44	від 1,40 до 1 106,62	140,0	від 1,55 до 1221,71	110,7-110,4

Ставки рентної плати за заготівлю деревини застосовуються з урахуванням розподілу лісів за поясами і розрядами (пункт 256.5 Податкового кодексу).

Абзацом третім пункту 256.9 статті 256 Податкового кодексу визначено, що на дров'яну деревину⁴, використану для технологічних потреб, донараховується рентна плата за результатами фактичної заготівлі у розмірі **70 відсотків** установлених підпунктами 256.3.1 і 256.3.2 пункту 256.3 цієї статті ставок рентної плати за ділову дрібну деревину відповідної лісової породи.

Порядок нарахування податкових зобов'язань з рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів визначено пунктом 256.11 статті 256 Податкового кодексу, відповідно до якої **сума рентної плати обчислюється суб'єктами лісових відносин, які видають спеціальні дозволи**, і зазначається у таких дозволах.

Сума рентної плати, зазначена в лісорубному квитку, підлягає перерахунку суб'єктом лісових відносин, який видає спеціальні дозволи, у разі коли загальна кількість фактично заготовленої деревини під час її відпуску з обліком за площею перевищує зазначену в лісорубному квитку та кількість більше ніж на 10 відсотків (абзаци перший та другий підпункту 256.11.2 пункту 256.11 статті 256).

Отже, **норми пункту 64 Порядку лісокористування не відповідають нормам статті 77 Лісового кодексу в частині регулювання Податковим кодексом рентної плати та статті 256 Податкового кодексу щодо порядку перерахунку суми рентної плати, що зазначена в лісорубному квитку, а тому потребують відповідного правового врегулювання.**

Аудитом також встановлено відсутність механізму (порядку) проведення як донарахування рентної плати на дров'яну деревину, використану для технологічних потреб, так і перерахунку такої плати у разі перевищення фактично заготовленої деревини, що створює ризики застосування з боку постійних лісокористувачів різних підходів до проведення таких розрахунків. Як наслідок – зниження обсягів надходжень до бюджету рентної плати.

Підставою для перерахунку є **спеціальні дозволи та акти огляду місць використання лісових ресурсів** (підпункт 256.11.2). Інші випадки здійснення суб'єктом лісових відносин, який видає спеціальні дозволи, перерахунку рентної плати визначено підпунктом 256.11.3 пункту 256.11 Податкового кодексу.

Довідково. Згідно з пунктом 111 розділу I Закону України від 21.12.2016 № 1797 „Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо покращення інвестиційного клімату в Україні”, пункт 257.5 статті 257 доповнено абзацом другим такого змісту: „Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів сплачується лісокористувачами цюкварталу рівними частинами від суми рентної плати, зазначеної в спеціальних дозволах, виданих у відповідному календарному році, крім сум рентної плати, сплачених відповідно до підпунктів „а” і „б” підпункту 256.11.6 пункту 256.11 статті 256 цього Кодексу”. Зміни набрали чинності з 1 січня 2017 року.

---

⁴ До дров'яної деревини належать сортименти, які можна використовувати для технологічних потреб, а також не придатні для промислової переробки (дрова паливні) (абзац другий пункту 256.9 статті 256 Податкового кодексу).

Відповідно до підпункту 258.2.1 пункту 258.2 статті 258 Податкового кодексу, контроль за правильністю обчислення, своєчасністю і повнотою справляння рентної плати здійснюють контролюючі органи.

Водночас ні податкова декларація з рентної плати⁵ (додаток 8 до декларації), ні інформація, що надходила органам ДФС⁶ від територіальних органів Держлісагентства, **не містила даних**, зокрема, про обсяг, тип і сорт деревини, необхідних для здійснення такого контролю, а містила лише загальну суму розрахованої рентної плати.

Отже, **обчислення суми рентної плати здійснювалося на рівні територіальних органів Держлісагентства, а органи ДФС не володіли необхідною інформацією для здійснення контролю за правильністю обчислення і повнотою справляння рентної плати, внаслідок чого своєчасно та ефективно не здійснюється такий контроль органами ДФС.**

Крім рентної плати, підприємства лісового господарства є платниками інших податків і неподаткових платежів, зокрема, податку на прибуток, ПДВ та частини чистого прибутку (доходу), що вилучається до державного бюджету відповідно до закону.

Порядок обчислення і сплати податку на прибуток визначено розділом III, ПДВ – розділом V Податкового кодексу. При цьому протягом 2015–2016 років і I півріччя 2017 року базова (основна) ставка податку на прибуток становила 18 відс., ПДВ – 20 відс. бази оподаткування (статті 136 і 193 Податкового кодексу).

Згідно з пунктами 2, 3, 6 і 10 частини другої статті 29 Бюджетного кодексу України від 08.07.2010 № 2456, **до доходів Державного бюджету України включаються**, зокрема, такі доходи бюджету: **90 відсотків податку на прибуток підприємств (крім податку на прибуток підприємств державної власності, що зараховується до загального фонду державного бюджету в повному обсязі); 50 відсотків рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів у частині деревини, заготовленої в порядку рубок головного користування; податок на додану вартість.**

Відповідно до Порядку відрахування до державного бюджету частини чистого прибутку (доходу) державними унітарними підприємствами та їх об'єднаннями, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від

---

⁵ Затверджена наказом Мінфіну від 17.08.2015 № 719 „Про затвердження форми Податкової декларації з рентної плати”, зареєстрованим у Мін'юсті 03.09.2015 за № 1051/27496, у редакції наказу Мінфіну від 07.11.2016 № 927 „Про внесення змін до форми Податкової декларації з рентної плати”, зареєстрованого у Мін'юсті 28.11.2016 за № 1539/29669.

⁶ Відповідно до підпункту 258.2.6 пункту 258.2 статті 258 Податкового кодексу, суб'єкти лісових відносин, які видають спеціальні дозволи, до 10 числа місяця, що настає за звітним кварталом, направляють контролюючим органам перелік лісокористувачів, яким видано, зокрема, лісорубні квитки, за формою, встановленою центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику, за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері лісового господарства.

23.02.2011 № 138, лісогосподарські підприємства повинні перераховувати до державного бюджету в 2015 році частину чистого прибутку в розмірі 15 відс., починаючи з 2016 року – 75 відсотків⁷. Комунальними лісогосподарськими підприємствами відрахування до місцевих бюджетів частини чистого прибутку здійснювалося згідно з порядком та нормативами, визначеними відповідними місцевими радами, та у розмірах від 5 до 35 відсотків.

Загальні положення щодо класифікації товарів, що переміщуються через митний кордон України, визначені статтею 69 Митного кодексу України від 13.03.2012 № 4495.

Згідно із частиною першою статті 82 Митного кодексу, експорт – це митний режим, відповідно до якого українські товари випускаються для вільного обігу за межами митної території України без зобов'язань щодо їх зворотного ввезення.

Класифікація товарів для цілей митного оформлення здійснюється відповідно до вимог Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності (далі – УКТЗЕД), що є товарною номенклатурою Митного тарифу України і затверджена Законом України від 19.09.2013 № 584 „Про Митний тариф України”, Основних правил інтерпретації УКТЗЕД, приміток до розділів і груп та характеристик товарів, які є визначальними для їх класифікації.

Згідно з розділом IX УКТЗЕД, до групи 44 „Деревина і вироби з деревини; деревне вугілля” відноситься, зокрема, код 4401 „Деревина паливна у вигляді колод, полін, хмизу, гілок, сучків тощо; деревна тріска або стружка; тирса, тріска, стружка, уламки та відходи деревини та скрап, агломеровані або неагломеровані, у вигляді колод, полін, брикетів, гранул тощо” (далі – **деревина паливна**); код 4403 „Лісоматеріали необроблені, з видаленою або невидаленою корою або заболонню, або начорно брусовані, або небрусовані” (далі – **лісоматеріали необроблені**); код 4407 „Лісоматеріали розпиляні або розколоті уздовж, розділені на шари або луцені, стругані або нестругані, шліфовані або нешліфовані, які мають або не мають торцеві з'єднання, завтовшки більш як 6 мм” (далі – **лісоматеріали розпиляні**).

Відповідно до статті 273 Митного кодексу, вивізне мито встановлюється законом на українські товари, що вивозяться за межі митної території України, а відповідно до частини сьомої статті 280 цього Кодексу – нараховується за ставками, встановленими законом.

Так, відповідними законами встановлено ставки вивізного (експортного) мита на живу худобу та шкіряну сировину; насіння деяких видів олійних культур; відходи та брухт чорних металів; брухт легованих чорних металів, брухт кольорових металів та напівфабрикати з їх використанням; газ та природний газ.

Отже, згідно з нормами чинного законодавства, відсутні ставки **вивізного**

---

⁷ Встановлено з 06.01.2016 у зв'язку з набранням чинності постановою Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 № 1156 „Про внесення змін до пункту 1 Порядку відрахування до державного бюджету частини чистого прибутку (доходу) державними унітарними підприємствами та їх об'єднаннями”.

мита при експорті товарів групи 44 УКТЗЕД „Деревина і вироби з деревини; деревне вугілля”.

Довідково. У Верховній Раді України зареєстровано проект Закону України від 06.02.2017 № 6035 „Про внесення змін до деяких законів України щодо врегулювання окремих питань економічної політики”, який включено до Порядку денного сьомої сесії Верховної Ради України восьмого скликання згідно із постановою Верховної Ради України від 03.10.2017 № 2149. Законопроектом пропонується, зокрема, тимчасово (до 1 січня 2020 року) встановити ставку вивізного (експортного) мита на лісоматеріали необроблені, деревину паливну та деревну тріску або стружку в розмірі 15 відс. їх митної вартості (але не менше 5 євро за 1 м³ на лісоматеріали необроблені і не менше 3 євро за 1 м³ на деревину паливну та деревну тріску або стружку).

Водночас при здійсненні митного оформлення товарів вказаної вище групи стягується плата за виконання митних формальностей органами доходів і зборів поза місцем розташування цих органів або поза робочим часом, установленим для них⁸. Так, при оформленні товарів групи 44 УКТЗЕД у митному режимі „Експорт” за 2014–2016 роки та I півріччя 2017 року суб’єктами господарювання сплачено 10,6 млн грн (у 2014 році – 0,6 млн грн, у 2015 році – 1,6 млн грн, у 2016 році – 6,1 млн грн та в I півріччі 2017 року – 2,3 млн гривень).

Особливий правовий режим експорту та реалізації лісо- та пиломатеріалів визначено Законом України від 08.09.2005 № 2860 „Про особливості державного регулювання діяльності суб’єктів підприємницької діяльності, пов’язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів” (далі – **Закон № 2860**).

Законом України від 09.04.2015 № 325⁹ до Закону № 2860 внесено зміни та доповнено статтю 2¹, згідно з якою тимчасово, строком на 10 років, забороняється вивезення за межі митної території України в митному режимі експорту лісоматеріалів необроблених (код 4403 УКТЗЕД): деревних порід, крім сосни, – з 1 листопада 2015 року; деревних порід сосни – з 1 січня 2017 року.

Відповідно до статті 1 Закону № 2860, лісоматеріали – деревні матеріали, які добуваються шляхом розподілу на частини звалених дерев та деревних колод (уздовж або поперек) для подальшого використання або переробки; лісоматеріали необроблені – лісоматеріали згідно з кодом 4403 групи 44 розділу IX УКТЗЕД; пиломатеріали – пилопродукція певних розмірів та якості, яка має щонайменше дві плоскопаралельні пластів (розділ IX, група 44, код 4407 УКТЗЕД); цінні та рідкісні породи дерев – акація, берека, вишня, груша, горіх, каштан, тис ягідний, черешня, явір, ялівець.

Статтю 3 Закону № 2860 передбачено, що реалізація за межі митної території України в митному режимі експорту суб’єктами підприємницької діяльності лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів, крім передбачених статтями 2 і 2¹ цього Закону, допускається за наявності сертифіката про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів (далі –

⁸ Відповідно до пункту 38 частини другої статті 29 Бюджетного кодексу, така плата належить до доходів загального фонду державного бюджету.

⁹ „Про внесення змін до Закону України „Про особливості державного регулювання діяльності суб’єктів підприємницької діяльності, пов’язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів” щодо тимчасової заборони експорту лісоматеріалів у необробленому вигляді”, набрав чинності 10.07.2015.

Сертифікат). При цьому зазначена стаття містить посилання на митні органи, що припинили свою діяльність, тому **потребує правового врегулювання**.

Право на експорт певної партії лісоматеріалів і виготовлених із них пиломатеріалів має суб'єкт підприємницької діяльності, що отримав Сертифікат про походження на відповідну партію лісо- або пиломатеріалів.

Постановою Кабінету Міністрів України від 21.12.2005 № 1260 затверджено Тимчасовий порядок видачі сертифіката про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів для здійснення експортних операцій (із змінами і доповненнями, далі – **Порядок № 1260**), тобто вже майже 12 років видача Сертифіката, який є обов'язковим документом під час здійснення експорту лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів, регулюється **Тимчасовим порядком**¹⁰.

Форму Сертифіката, а також інструкцію щодо його заповнення затверджено наказом Держкомлісгоспу від 07.09.2007 № 528 „Про затвердження форми Сертифіката про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів для здійснення експортних операцій та Інструкції щодо заповнення форми Сертифіката про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів для здійснення експортних операцій”, зареєстрованим у Мін'юсті 26.09.2007 за № 1111/14378.

Як впливає із змісту статті 3 Закону № 2860 і пункту 4 Порядку № 1260, Сертифікат видається на кожен партію лісоматеріалів і виготовлених із них пиломатеріалів, оформлену одним товаросупровідним документом, і діє протягом 60 днів з дати його видачі та не може передаватися іншим суб'єктам підприємницької діяльності для подальшої реалізації лісоматеріалів на внутрішньому ринку України.

Частиною третьою статті 3 Закону № 2860 визначено, що Сертифікати видаються підприємствами – постійними лісокористувачами разом з товарно-транспортною накладною. Водночас, згідно з пунктом 5 Порядку № 1260, для отримання Сертифіката експортери подають територіальному органу Держлісагентства заяву, до якої додається копія (з обов'язковим пред'явленням оригіналу) товарно-транспортної або залізничної накладної про придбання лісо- та пиломатеріалів, або лісорубного квитка (для постійних лісокористувачів), що **не відповідає вимогам частини третьої статті 3 Закону № 2860 і потребує правового врегулювання**.

Частиною восьмою статті 3 Закону № 2860 також передбачено, що після митного оформлення товарів копія Сертифіката **вилучається і зберігається митницею разом з іншими документами, що стосуються цієї експортної операції**. При цьому Порядком № 1260 не передбачено видачу копії Сертифіката (завіреної або незавіреної в установленому законодавством порядку), що потребує

---

¹⁰ Згідно із постановою Кабінету Міністрів України від 16.10.2015 № 826 „Деякі питання видачі сертифіката про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів”, Сертифікати, видані відповідно до Тимчасового порядку, є дійсними до прийняття Порядку видачі сертифіката про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів, передбаченого статтею 3 Закону № 2860.

правового врегулювання.

Слід зазначити, що Стандарт адміністративної послуги з видачі Сертифіката, затверджений наказом Держкомлісгоспу від 07.09.2009 № 230 „Про затвердження Стандарту адміністративної послуги з видачі сертифіката про походження лісоматеріалів та виготовлення з них пиломатеріалів для здійснення експортних операцій”, містить посилання на Держкомлісгосп і його територіальні органи, що припинили свою діяльність, тому **потребує правового врегулювання.**

Додатковим джерелом отримання доходів лісогосподарськими підприємствами є надання в довгострокове тимчасове користування земель лісового фонду, зокрема земельних ділянок, на яких розташовані мисливські угіддя.

Відповідно до статті 24 Закону України від 22.02.2000 № 1478 „Про мисливське господарство та полювання” (далі – **Закон № 1478**), розмір та порядок внесення плати за користування мисливськими угіддями визначаються у договорі між користувачем мисливських угідь та власником або постійним користувачем земельних ділянок, на яких розташовані ці угіддя. Розмір плати за користування мисливськими угіддями встановлюється залежно від їх місцезнаходження, природної якості та інших факторів.

Довідково. Мисливські угіддя для ведення мисливського господарства надаються у користування Верховною Радою Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими радами за поданням центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері лісового та мисливського господарства, погодженням з Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, а також власниками або користувачами земельних ділянок. Мисливські угіддя надаються у користування на строк не менш як на 15 років. Площа мисливських угідь, що надаються користувачеві, повинна становити не менше 3 тисяч гектарів, але не більше ніж 35 відсотків від загальної площі мисливських угідь Автономної Республіки Крим, області та м. Севастополя (стаття 22 Закону № 1478).

При цьому жодним нормативно-правовим актом не визначено порядку обрахунку розміру плати за таке користування.

Матеріали аудиту засвідчили, що лісогосподарськими підприємствами **12 ОУЛМГ¹¹** (додаток 1) на підставі рішень відповідних обласних рад надано мисливські угіддя іншим користувачам у довгострокове тимчасове користування (від 8 до 49 років), але лише в **4 ОУЛМГ** користувачами таких угідь протягом досліджуваного періоду сплачувалися незначні суми. Водночас у лісогосподарських підприємствах Житомирського ОУЛМГ у 2015 і 2016 роках угоди (договори) з іншими користувачами (приватними підприємствами, громадськими організаціями тощо) щодо плати за користування мисливськими угіддями на землях лісового фонду загальною площею 50,7 і 188,8 тис. га укладено не було.

Отже, відсутність порядку визначення розміру плати за користування мисливськими угіддями створює ризики безоплатного використання мисливських угідь, відповідно, лісогосподарські підприємства втрачають

¹¹ Обласне управління лісового та мисливського господарства.

можливість отримання доходів, а державний бюджет – податків від таких доходів.

Таким чином, нормативно-правове забезпечення питань ведення лісового господарства, справляння податків та інших надходжень до державного бюджету суб'єктами господарювання у сфері лісового господарства у досліджуваному періоді загалом було сформоване. Проте окремі його норми потребували удосконалення, зокрема, в частині контролю за правильністю обчислення, своєчасністю і повнотою справляння рентної плати; механізму проведення перерахунку сум рентної плати у разі перевищення виходу ділової деревини та донарахування плати на дров'яну деревину, використану для технологічних потреб; узгодження вимог щодо порядку видачі сертифікатів про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів для здійснення експортних операцій; розроблення та затвердження порядку визначення розміру плати за користування мисливськими угіддями залежно від їх місцезнаходження, природної якості та інших факторів.

Крім того, низка нормативних актів з питань ведення лісового господарства містить посилання на Держкомлісгосп, територіальні органи Держкомлісгоспу, митні органи, що припинили свою діяльність, а отже, потребує нормативного врегулювання.

2. ОЦІНКА СТАНУ НАДАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ДОЗВОЛІВ НА ВИКОРИСТАННЯ ЛІСОВИХ РЕСУРСІВ ТА АНАЛІЗ ОБСЯГІВ ЗАГОТІВЛІ ДЕРЕВИНИ

Лісорубний квиток є основним документом, на підставі якого здійснюється спеціальне використання лісових ресурсів; ведеться облік дозволених до відпуску запасів деревини, встановлюються строки здійснення лісових користувань та вивезення заготовленої продукції, строки і способи очищення лісосік від порубкових решток; ведеться облік плати, нарахованої за використання лісових ресурсів (пункт 2 Порядку видачі спецдозволів).

Видача (відмова у видачі, переоформлення, видача дубліката, анулювання) лісорубного та лісового (у разі, коли ліси перебувають в державній або комунальній власності) квитків здійснюється відповідно до законів України від 06.06.2005 № 2806 „Про дозвільну систему господарської діяльності” (далі – Закон № 2806) та від 06.09.2012 № 5203 „Про адміністративні послуги” (далі – Закон № 5203).

Довідково. Документ дозвільного характеру – дозвіл, висновок, рішення, погодження, свідоцтво, інший документ в електронному вигляді (запис про наявність дозволу, висновок, рішення, погодження, свідоцтва, іншого документа в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань), який дозвільний орган зобов'язаний видати суб'єкту господарювання у разі надання йому права на провадження певних дій щодо здійснення господарської діяльності або видів господарської діяльності та/або без наявності якого суб'єкт господарювання не може проваджувати певні дії щодо здійснення господарської діяльності або видів господарської діяльності (стаття 1 Закону України № 2806).

При цьому норми частини п'ятої статті 69 Лісового кодексу **не узгоджуються** з нормами частини першої статті 4 Закону № 2806, яка визначає, що виключно законами, які регулюють відносини, пов'язані з одержанням документів дозвільного характеру, встановлюється необхідність одержання документів дозвільного характеру та їх види, а також частини першої статті 1 Закону № 5203, якою передбачено, що суб'єктом адміністративної послуги, зокрема, є орган виконавчої влади, інший державний орган, посадові особи уповноважені відповідно до закону надавати адміністративні послуги.

Встановлено, що видачу лісорубного квитка включено до переліку адміністративних послуг, які надаються центрами надання адміністративних послуг (на основі розроблених інформаційних і технологічних карток), при цьому зазначено, що суб'єктом надання такої послуги є ОУЛМГ (пункт 52 розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.05.2014 № 523-р).

Отже, з метою видачі лісорубного квитка власник лісів або постійний лісокористувач може звертатися безпосередньо як до ОУЛМГ, так і до центрів надання адміністративних послуг, які у свою чергу надсилають пакет наданих документів до ОУЛМГ.

Відповідно до пункту 4 Порядку видачі спецдозволів для видачі лісорубного квитка, власник лісів або постійний лісокористувач подає до територіального органу Держлісагентства визначений перелік документів¹².

Порядок видачі спецдозволів визначає умови і механізм видачі лісорубного квитка на заготівлю деревини під час проведення рубок головного користування.

Водночас аудит засвідчив, що лісорубні квитки також видаються на заготівлю деревини під час проведення рубок і заходів формування та оздоровлення лісів, інших заходів, пов'язаних і не пов'язаних з веденням лісового господарства, але вищезазначеним **Порядком видача лісорубних квитків на такі види рубок не передбачена.**

Довідково. На рубки головного користування лісорубний квиток виписується у трьох примірниках, з яких перший видається структурному підрозділу з ведення лісового господарства або заготівлі деревини (лісництва); другий примірник залишається на державному лісогосподарському підприємстві; третій – в органі Держлісагентства.

Для заготівлі деревини під час проведення рубок і заходів з формування та оздоровлення лісів, інших заходів, пов'язаних і не пов'язаних з веденням лісового господарства, лісорубний квиток також виписується у трьох примірниках, але перший примірник видається структурному підрозділу з ведення лісового господарства або проведення зазначених заходів (лісництву); другий і третій (незаповнений) – залишаються на державному лісогосподарському підприємстві.

Територіальними органами Держлісагентства (табл. 2) за період 2014–2016 років було видано 126,6 тис. комплектів лісорубних квитків, із них на рубки головного користування – лише 18,5 тис. квитків (14,6 відсотка).

---

¹² Заява на використання лісових ресурсів під час проведення рубок головного користування; відомість чергової лісосіки, польова перелікова відомість; переліково-оцінювальна відомість; карта технологічного процесу розробки лісосіки; план лісосіки.

Кількість виданих територіальними органами Держлісагентства лісорубних квитків протягом 2014–2016 років

Показник	Роки				2016 р. до 2014 р., відс.
	2014	2015	2016	Разом	
Кількість виданих лісорубних квитків, всього	42 824	42 918	40 815	126 557	- 4,7
у тому числі на рубки головного користування	6 895	6 409	5 166	18 470	- 25,1
<i>відс. в загальній кількості</i>	<i>16,1</i>	<i>14,9</i>	<i>12,7</i>	<i>14,6</i>	<i>x</i>

Встановлено, що у 2016 році порівняно з 2014 роком при зменшенні загальної кількості виданих лісорубних квитків на 4,7 відс. кількість квитків на рубки головного користування зменшилася на 25,1 відс., що свідчить про **збільшення кількості виданих лісорубних квитків на інші види рубок.**

Пунктом 17 Порядку видачі спецдозволів визначено, що правила обліку, зберігання, заповнення, видачі бланків лісорубного або лісового квитка затверджує Мінагрополітики за поданням Держлісагентства, погодженим з Мінприроди та Мінфіном, однак, як встановлено аудитом, ці правила Мінагрополітики і досі **не затверджені.**

Мінагрополітики, який є головним у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері лісового господарства¹³, **проігноровано запит Рахункової палати та не надано інформації** про здійснені Міністерством заходи щодо забезпечення регулювання лісового господарства.

Отже, відсутність затверджених Мінагрополітики правил обліку, зберігання, заповнення, видачі бланків лісорубного квитка створює ризики маніпулювання даними при оформленні та видачі лісорубних квитків.

Протягом 2014–2016 років (додаток 2) за всіма видами рубок заготовлено 65,2 млн м³ деревини (47,9 млн м³ – підприємствами Держлісагентства).

У порядку проведення рубок головного користування заготовлено 41,7 відс. (27,2 млн м³) деревини (підприємствами Держлісагентства – 46,2 відс., тобто 22,1 млн м³).

Водночас прослідковується тенденція до щорічного збільшення обсягів заготівлі деревини в цілому (з **20,7 до 22,6 млн м³**) і в порядку рубок головного користування (з **8,8 до 9,3 млн м³**) зокрема, але зменшується їх частка (з **42,8 до 41,0 відс.**) у загальній заготівлі деревини.

Лімітом заготівлі деревини **в порядку рубок головного користування є затверджена відповідним наказом Мінприроди розрахункова лісосіка, при цьому на інші види рубок ліміти не затверджуються (статті 43 і 71 Лісового кодексу).**

Довідково. За інформацією Мінприроди (лист від 25.07.2017 №5/4.1-15/6286-17), у 2015–2016 роках проведено перегляд та затвердження розрахункових лісосік 91 лісокористувачеві у Сумській, Житомирській, Закарпатській, Львівській, Тернопільській,

¹³ Відповідно до Положення про Міністерство аграрної політики та продовольства України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.11.2015 № 1119.

Чернівецькій, Чернігівській, Хмельницькій, Рівненській, Вінницькій, Івано-Франківській та Волинській областях в обсягах 1,6 млн м³.

Протягом 2014–2016 років у порядку проведення рубок головного користування власникам лісів і постійним лісокористувачам було затверджено розрахункову лісосіку в обсягах 28,6 млн м³, у тому числі підприємствам Держлісагентства – 24,5 млн м³. За останні три роки обсяг розрахункової лісосіки в цілому по Україні зріс на **2,7 відс.** (з 9,4 млн м³ у 2014 році до 9,7 млн м³ у 2016 році).

Отже, в порядку проведення рубок головного користування заготовлено 95,0 відс. затвердженої розрахункової лісосіки, при цьому обсяг заготівлі зріс на 2,1 відс. (з 94,0 до 96,1 відсотка).

Довідково. В Україні найбільші обсяги заготівель деревини спостерігаються по сосновій госпсекції. Так, у 2014–2016 роках було фактично заготовлено 10,2 млн м³ сосни, що становить 77,8 відс. фактичного обсягу заготовленої деревини у хвойному господарстві (13,1 млн м³) та майже половину (46,1 відс.) загального обсягу заготовленої деревини.

З метою виявлення повноти і правильності розроблення лісосік, а також виявлення залишених недорубів, невивезеної деревини власником лісів або постійним лісокористувачем повинен здійснюватися **огляд місць заготівлі деревини¹⁴**, за результатами якого складається акт, де зазначається кількість фактично заготовленої деревини (пункти 56 і 59 Порядку лісокористування).

Водночас пунктом 65 Порядку лісокористування визначено, що огляд здійснюється відповідно до правил огляду місць використання лісових ресурсів, які затверджує Мінагрополітики за поданням Держлісагентства, погодженим з Мінприроди, але, як встановлено аудитом, ці **правила Мінагрополітики також не затверджені.**

Під час аудиту в Житомирському ОУЛМГ встановлено непоодинокі випадки складення актів огляду місць заготівлі деревини в порядку рубок головного користування посадовими особами окремих підпорядкованих лісогосподарських підприємств **через 30 та більше днів** після проведення такого огляду або складення всіх **актів за звітний рік однією датою**, що **свідчить про формальний підхід до їх складання.**

Так, в Андрушівському лісництві ДП „Попільнянське ЛГ” заготівлю деревини в порядку рубок головного користування на ділянці кварталу 38 відділу 6 (площа – 1,8 га) за лісорубним квитком від 22.12.2015 № 151 проведено протягом січня-червня 2016 року, акт огляду місць заготівлі деревини складено 10.08.2016; на ділянці кварталу 66 відділу 12 (площа – 2,1 га) за лісорубним квитком від 31.05.2016 № 85 - протягом червня-листопада 2016 року, акт огляду місць заготівлі деревини складено лише 10.01.2017. Акти огляду місць заготівлі деревини в порядку рубок головного користування в Бронницькому лісництві ДП „Городицьке ЛГ” (за 2015 рік) і Ходорківському лісництві ДП „Попільнянське ЛГ” (за 2016 рік) складено 30.12.2015 і 03.01.2017 відповідно.

¹⁴ Згідно із пунктом 57 Порядку лісокористування, огляд місць рубок проводиться протягом п'яти днів у разі ведення обліку за кількістю заготовленої деревини і п'ятнадцяти днів за будь-якого іншого способу обліку після закінчення заготівлі деревини.

Як зазначалося, акти огляду місць заготівлі деревини є підставою для перерахунку рентної плати, вказаної у лісорубному квитку.

Таким чином, протягом досліджуваного періоду обсяги заготівлі в порядку проведення рубок головного користування збільшилися на 5,7 відс., при цьому частка заготівлі деревини за результатами таких рубок у загальній заготівлі деревини зменшилася на 1,8 відсотка. Водночас відсутність затверджених Мінагрополітики правил огляду місць використання лісових ресурсів і належного контролю як з боку ОУЛМГ, так і Держлісагентства за своєчасністю та повнотою проведених оглядів місць заготівлі деревини і складення за їх результатами актів призводить до формального виконання працівниками лісогосподарських підприємств повноважень у частині проведення таких оглядів і складення актів, створює ризики несплати лісокористувачами належних платежів до бюджету.

3. ОЦІНКА СТАНУ ВИКОНАННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ В ЧАСТИНІ ОБЛІКУ ЛІСОКОРИСТУВАЧІВ, НАРАХУВАННЯ І СПЛАТИ НИМИ ПОДАТКІВ ТА ІНШИХ НАДХОДЖЕНЬ

3.1. Аналіз стану обліку платників рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів

Відповідно до пункту 63.1 статті 63 Податкового кодексу, облік платників податків ведеться з метою створення умов для здійснення контролюючими органами контролю за правильністю нарахування, своєчасністю і повнотою сплати податків, нарахованих фінансових санкцій, дотримання податкового та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи.

У ДФС функціонує ІС „Податковий блок”, однією з підсистем якої є система обліку платників податків. У підсистемі „Реєстрація платників” реалізовані процедури, передбачені чинним законодавством, зокрема, щодо взяття на облік, внесення змін, зняття з обліку або анулювання реєстрації платника податку, ведення обліку об’єктів оподаткування або об’єктів, пов’язаних з оподаткуванням¹⁵. Однак ІС „Податковий блок” не є аналітичною системою, що не дає можливості здійснювати цілісний аналіз повноти обліку платників податків. Ця система дозволяє формувати переліки платників за обраними критеріями пошуку.

Особливістю діяльності лісокористувачів, як вже зазначалося, є отримання ними лісорубного квитка. Наявність цього документа, виданого територіальним органом Держлісагентства, надає, зокрема, статус платника рентної плати. Відповідно до наказу Мінфіну від 07.07.2015 № 627 „Про затвердження форм переліків лісокористувачів, яким видано лісорубні квитки та лісові квитки”, зареєстрованого у Мін’юсті 22.07.2015 за № 883/27328,

¹⁵ Об’єктами оподаткування і об’єктами, пов’язаними з оподаткуванням, є майно та дії, у зв’язку з якими у платника податків виникають обов’язки щодо сплати податків та зборів. Такі об’єкти за кожним видом податку та збору визначаються згідно з відповідним розділом Податкового кодексу (абзац третій пункту 63.3 статті 63).

територіальні органи Держлісагентства щокварталу надають контролюючим органам перелік лісокористувачів, яким видано лісорубні квитки із зазначенням назви об'єкта оподаткування та суми рентної плати.

Під час проведення аудиту в ДФС на запит Рахункової палати департаментом інформаційних технологій ДФС сформовано переліки платників, які обліковуються як основний платник та здійснюють діяльність у сфері лісового господарства за КВЕД А.02 „Лісове господарство та лісозаготівлі”, також надано інформацію *про кількість платників рентної плати* (у розрізі територіальних органів) і *перелік поданих податкових розрахунків/додатків 8 до податкової декларації з рентної плати у 2014–2016 роках і I півріччі 2017 року* (табл. 3).

Таблиця 3

Кількість суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність у сфері лісового господарства, і платників рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів

Період, роки	Кількість підприємств, які мають КВЕД 02.10; 02.20; 02.40* (дані департаменту інформаційних технологій ДФС)	Кількість платників рентної плати (дані департаменту податків і зборів з юридичних осіб ДФС)	Кількість підприємств, якими подано звітність з рентної плати**	Відхилення (гр. 1/ гр. 4), рази	Відхилення (гр. 4–гр. 3)	Кількість підприємств, якими подано звіти про обсяги продукції, робіт та послуг лісового господарства (дані Держстату)
2014	1375	419	426	3,2	+7	589
2015	1554	409	445	3,5	+36	619
2016	1695	399	470	3,6	+71	666
I півріччя 2017	1743	391	429	4,1	+38	х

* 02.10 „Лісівництво та інша діяльність у лісового господарстві”, 02.20 „Лісозаготівлі”, 02.40 „Надання допоміжних послуг у лісовому господарстві”.

** Обраховано контрольною групою Рахункової палати на підставі наданих ДФС переліків поданої податкової звітності.

Встановлено, що кількість платників, які здійснюють діяльність у сфері лісового господарства, перевищує більше ніж у **три рази** кількість звітуючих підприємств, що може свідчити **як про здійснення такими платниками діяльності, не пов'язаної із заготівлею деревини, так і про ухилення від оподаткування шляхом неподання податкової звітності.**

Також платники, які подали податкову звітність, **на 152 перевищують** (у 2014 році – на 7, у 2015 році – на 36, у 2016 році – на 71 та у 2017 році – на 38) кількість платників рентної плати, згідно з даними департаменту податків і зборів з юридичних осіб ДФС, **що свідчить про відсутність здійснення аналізу такої звітності.**

За даними Держстату, кількість підприємств, якими подано звіти про обсяги продукції, робіт і послуг лісового господарства¹⁶, значно менша, ніж кількість підприємств, які здійснюють діяльність у сфері лісового господарства, але більша за кількість платників рентної плати.

¹⁶ Обсяг продукції, робіт і послуг лісового господарства включає продукцію лісозаготівель, побічного лісокористування, роботи та послуги, пов'язані з лісгосподарською діяльністю, обраховані у фактичних оптових цінах без урахування податку на додану вартість.

Отже, відсутність однозначних даних у частині кількості підприємств лісового господарства, нездійснення ДФС моніторингу поданої податкової звітності та кількості платників рентної плати призводить до неповноти обліку таких платників і створює ризики несплати ними належних платежів до державного бюджету.

Також аудитом встановлено, що на рівні ДФС відсутній контроль за опрацюванням її територіальними органами отриманих від територіальних органів Держлісагентства даних про лісокористувачів, яким видано лісорубний квиток, і повнотою декларування і сплати рентної плати; дані щодо кількості лісокористувачів та сум рентної плати центральним апаратом ДФС не узагальнюються.

Таким чином, ДФС не забезпечено на належному рівні організації та проведення заходів з постійного контролю за повнотою обліку платників рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів, подання ними податкової звітності, що створює ризики несплати належних платежів до державного бюджету.

Крім того, ДФС не забезпечено належного контролю за діяльністю своїх територіальних органів у частині своєчасного та в повному обсязі опрацювання даних про лісокористувачів, яким видано лісорубні квитки, що створює ризики недонадходжень рентної плати до державного бюджету.

3.2. Оцінка обґрунтованості планування та динаміка надходжень до державного бюджету рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів

З 01.01.2015¹⁷ пунктом 3 частини другої статті 29 Бюджетного кодексу України від 08.07.2010 № 2456 встановлено, що до доходів загального фонду Державного бюджету України включаються, зокрема, 50 відс. рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів у частині деревини, заготовленої в порядку рубок головного користування.

Прогнозування надходжень рентної плати на 2014–2017 роки здійснювалося Мінфіном відповідно до затверджених методик прогнозування¹⁸, на підставі інформації Держлісагентства, Мінагрополітики та Міноборони.

Методика розрахунку прогнозних надходжень на 2014–2015 роки передбачала врахування перехідних платежів за IV квартал передпрогнозного року та такі показники, як прогнозні надходження збору за даними

---

¹⁷ У зв'язку з набранням чинності змінами, внесеними до Бюджетного кодексу Законом України від 28.12.2014 № 79 „Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин”, пункт 3 частини другої статті 29 викладено в новій редакції. З 01.01.2013 до 01.01.2015 пунктом 3 частини другої статті 29 Бюджетного кодексу було встановлено, що до доходів Державного бюджету України включалися доходи бюджету, зокрема, 50 відс. збору за спеціальне використання лісових ресурсів у частині деревини, заготовленої в порядку рубок головного користування.

¹⁸ На 2014–2015 роки – Методика прогнозування надходжень збору за спеціальне використання лісових ресурсів, на 2016–2017 роки – Методика прогнозування надходжень рентної плати в частині надходжень, зокрема, рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів, затверджені 15.05.2013 і 05.06.2015 відповідно директором департаменту податкової, митної політики та методології бухгалтерського обліку.

Держлісагентства, Мінагрополітики та Міноборони, збільшені на плановий індекс цін передпрогнозного року.

Разом з тим прогнозування надходжень рентної плати на 2016–2017 роки Мінфіном здійснювалося за єдиною формулою¹⁹ для всіх видів рентної плати, якою передбачено врахування лише показників очікуваної суми надходжень і прогнозного індексу зміни ставок.

Відповідно до наданої інформації, Мінфіном²⁰ при розрахунках прогнозних показників надходжень рентної плати протягом досліджуваного періоду дані ДФС не враховувалися. Водночас ДФС на адресу Мінфіну постійно листами надавав прогноз надходжень рентної плати на 2014–2017 роки, розрахований на підставі даних Держлісагентства, Мінагрополітики та Міноборони. При цьому, як встановлено аудитом, на 2015 рік пропозиції прогнозних надходжень рентної плати, надані Мінагрополітики та Міноборони на адреси Мінфіну і ДФС, відрізнялися.

Отже, Мінфіном прогнозний розрахунок рентної плати здійснювався лише на підставі даних Держлісагентства, Мінагрополітики та Міноборони, збільшених на індекс зміни ставок.

Встановлено, що протягом 2015–2016 років ні Мінфіном, ні ДФС не забезпечено якісного планування (прогнозування) надходжень рентної плати. Так, індикативний показник 2015 року (табл. 4), доведений Мінфіном до ДФС, лише на 3 відс. перевищував фактичні надходження 2014 року, при цьому виконання індикативного показника становило 128,7 відс., у 2016 році індикативний показник був на 2 відс. меншим за надходження 2015 року (виконання – 122,5 відсотка).

Таблиця 4

Планування, динаміка надходжень і нарахувань рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів до державного бюджету у 2014–2016 роках і I півріччі 2017 року

Показник	2014 р.	2015 р.	2015 р. до 2014 р.		2016 р.	2016 р. до 2015 р.		I півр. 2017 р.	
			сума	відс.		сума	відс.		
			Індикативний показник Мінфіну	193,3		213,7	20,4		110,1
Фактичні надходження	206,5	274,9	68,4	133,1	331,4	56,5	120,6	130,2	
Виконання індикативного показника	сума	13,2	61,3	х	х	60,9	х	Х	-32,5
	відс.	106,8	128,7	х	х	122,5	х	Х	80,0
Обсяг заготівлі деревини в порядку рубок головного користування за даними Держстату, тис. м ³	8835,6	9085,0	249,4	102,8	9271,7	186,7	102,1	х	

При цьому ДФС постійно занижувалися очікувані (прогнозні) суми надходжень, зокрема, у 2016 році очікувані надходження рентної плати спрогнозовані на рівні 214 млн грн, що на 22,2 відс. менше фактичних надходжень попереднього року.

¹⁹ Відповідно до розділу III „Загальні принципи розрахунку прогнозу надходжень платежів за користування надрами до зведеного бюджету” Методики прогнозування.

²⁰ Лист від 21.07.2017 № 35120-12-10/19828 „Щодо надання інформації”.

Слід також зазначити, що ні Мінфіном, ні ДФС при розрахунку індикативного показника/прогнозу на 2016 рік не враховано щорічного збільшення обсягів заготівлі деревини (на 2 відс.) і збільшення у 2016 році ставок рентної плати (на 39,4–40,0 відсотка).

Ці факти свідчать про відсутність обґрунтованого планування (прогнозування) надходжень рентної плати як на рівні Мінфіну, так і на рівні ДФС, а збільшення надходжень рентної плати відбулося за рахунок підвищення ставок.

Аудитом встановлено, що протягом досліджуваного періоду 40 відс. надходжень рентної плати забезпечено територіальними органами ДФС у Житомирській, Сумській і Чернігівській областях.

Довідково. За інформацією ДФС, платники Дніпропетровської, Донецької, Запорізької, Миколаївської і Одеської областей та м. Києва декларують та сплачують грошові зобов'язання з рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів місцевого значення, а в ГУ ДФС у Херсонській області та Офісі великих платників податків ДФС платники з рентної плати відсутні.

Протягом 2014–2016 років індикативні показники виконано всіма територіальними органами ДФС, крім ГУ ДФС у Київській області (99,2 відс. у 2014 році) та ГУ ДФС у Закарпатській області (99,0 відс. у 2015 році). У I півріччі 2017 року індикативний показник з рентної плати виконано лише ГУ ДФС у Тернопільській області (175 відс.), найнижчий рівень виконання в ГУ ДФС у Луганській (42,6 відс.) і Сумській (59,6 відс.) областях.

Водночас найбільший рівень виконання індикативних показників у 2014–2015 роках був у ГУ ДФС у Волинській області (124,2 і 176,0 відс. відповідно), у 2016 році – в ГУ ДФС у Черкаській області (143,6 відсотка).

Зазначені факти свідчать про відсутність здійснення ДФС аналізу динаміки надходжень рентної плати та доведення окремим територіальним органам індикативних показників на наступний рік в обсягах, значно менших або більших за фактичні надходження звітного року. Так, ГУ ДФС у Волинській області на 2015 рік доведений індикативний показник на 11 відс. менший за фактичні надходження 2014 року, у результаті рівень виконання показника областю найбільший. Водночас ГУ ДФС у Закарпатській і Івано-Франківській областях індикативні показники перевищували фактичні надходження на 23 і 21 відс., як наслідок, рівень виконання показників – 99 і 108,3 відс. відповідно. Така тенденція прослідковується у 2016 році та у I півріччі 2017 року.

Таким чином, **прогнозні розрахунки Мінфіну щодо надходжень рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів до державного бюджету були недостатньо обґрунтованими; центральним апаратом ДФС занижувалися прогнозні суми надходжень при наданні їх до Мінфіну, до своїх територіальних органів індикативні показники надходжень рентної плати доводилися за відсутності аналізу динаміки надходжень, що призводило до суттєвого перевиконання індикативних показників одними ГУ ДФС і невиконання/незначного виконання іншими.**

3.3. Аналіз стану сплати податків та інших надходжень суб'єктами господарювання у сфері лісового господарства

Суб'єкти господарювання в Україні в рамках ведення лісового господарства сплачують податки та інші надходження, які визначаються Податковим кодексом та іншими нормативними документами.

За результатами фінансово-господарської діяльності за 2014–2016 роки підприємствами лісового господарства отримано 33684,2 млн грн доходів²¹, чистий прибуток²² – 1783,2 млн гривень.

У цілому суб'єктами господарювання у сфері лісового господарства протягом 2014–2016 років і I півріччя 2017 року до державного бюджету сплачено 4001,3 і 1354,6 млн грн податків та інших платежів (додаток 3), питома вага яких у загальних надходженнях державного бюджету зросла з 0,14 відс. (2014 рік) до 0,36 відс. (2016 рік).

Зокрема, у 2016 році порівняно з 2014 роком сплата податків збільшилася в 4,6 раза, у тому числі частини чистого прибутку – в 14,8 раза, ПДВ – 6,0 раза, податку на прибуток – 3,0 раза, рентної плати – 1,7 раза.

Лісогосподарськими підприємствами протягом 2015–2016 років і I півріччя 2017 року заявлено 34,0 млн грн до відшкодування ПДВ на розрахунковий рахунок платника²³, з них відшкодовано 32,0 млн грн, або 94,1 відсотка.

Протягом 2014–2016 років і I півріччя 2017 року нарахована сума податків та інших платежів по підприємствах лісового господарства становила 3 453,3 і 1140,7 млн грн відповідно та у 2016 році порівняно з 2014 роком збільшилася в 4,1 раза, у тому числі сума нарахувань частини чистого прибутку збільшилася в 14 разів, ПДВ – в 5,8 раза.

Аудит засвідчив, що найбільшу питому вагу в загальній сумі сплачених податків становили у 2014–2015 роках – рентна плата (39,7 і 20,6 відс.) і ПДВ (34,7 і 44,6 відс. відповідно); у 2016 році – ПДВ (45,6 відс.) і частина чистого прибутку (16,4 відс.); у I півріччі 2017 року – ПДВ (43,9 відс.) і рентна плата (19,5 відсотка).

Водночас при збільшенні абсолютних показників нарахованих сум питома вага податку на прибуток і рентної плати має тенденцію до зменшення (з 18,2 до 5,9 відс. і з 39,9 до 10,2 відс. відповідно) за рахунок збільшення ПДВ (з 36,1 до 63,7 відс.) та частини чистого прибутку (з 5,4 до 20,1 відсотка).

Також встановлено, що сплату нарахованих сум податків та інших надходжень суб'єктами господарювання у сфері лісового господарства протягом 2014–2016 років забезпечено в середньому на рівні 115,9 відс., у I півріччі 2017 року – 118,7 відсотка. При цьому в розрізі податків рівень сплати

²¹ Згідно з даними декларацій з податку на прибуток підприємств, дохід від будь-якої діяльності за 2014 рік – 8,2 млрд грн, 2015 рік – 11,8 млрд грн, 2016 рік – 13,6 млрд гривень.

²² Згідно з даними розрахунку частини чистого прибутку, чистий прибуток за 2014 рік – 242,3 млн грн, 2015 рік – 863,1 млн грн, 2016 рік – 677,9 млн гривень.

²³ З урахуванням залишку невідшкодованих сум ПДВ, заявлених на розрахунковий рахунок платника, станом на 01.01.2015.

нарахованих сум з податку на прибуток у 2014 і 2016 роках становив 95 відс., з рентної плати у 2015–2016 роках – 99,9 відс., частини чистого прибутку – 98,5 відс. у 2014 році та 99,4 відс. у I півріччі 2017 року.

Суми переplat за податками та іншими платежами у періоді, що досліджувався, мали нестійку тенденцію: при збільшенні у 2015 році на 77,8 відс. в 2016 році вони зменшилися на 25,0 відс., а у I півріччі 2017 року знову зросли на 68,3 відс., у тому числі з податку на прибуток – на 225,1 відс., 42,9 відс. і 51,2 відс. відповідно.

Отже, протягом останніх трьох років суми нарахованих і сплачених податків та інших платежів підприємствами лісової галузі мали стійку тенденцію до зростання, що пов'язано із збільшенням обсягів реалізації продукції та законодавчими змінами в частині підвищення розміру ставок (з рентної плати) і розміру відрахування (частини чистого прибутку).

Протягом 2015–2016 років податковий борг підприємств лісового господарства зі сплати податків зріс на 19,1 відс. у 2015 році та ще на 17,3 відс. у 2016 році за рахунок його зростання з ПДВ (на 48,0 і 36,0 відс. відповідно). Також у 2016 році порівняно з 2015 роком податковий борг зріс з частини чистого прибутку (на 35,3 відс.) та з рентної плати (на 31,1 відсотка). У I півріччі 2017 року спостерігалось в цілому незначне скорочення податкового боргу (на 29,0 відс.), але з частини чистого прибутку податковий борг зріс на 213,9 відс., з рентної плати – на 25,4 відсотка.

За інформацією ДФС, її територіальними органами вживаються заходи, передбачені главою 9 розділу II Податкового кодексу, спрямовані на погашення податкового боргу платників податків. При цьому інформація про вжиті конкретні заходи, спрямовані на скорочення податкового боргу, під час аудиту контрольній групі Рахункової палати не надана. Однак наведені вище дані **свідчать про неефективність вжиття таких заходів**, зокрема скорочення податкового боргу у 2016 році з податку на прибуток (на 33,9 відс.) відбулося лише за рахунок його списання.

Інформацію про надані протягом 2015–2016 років і I півріччя 2017 року розстрочення (відстрочення) грошових зобов'язань (податкового боргу) до державного бюджету суб'єктам господарювання, що здійснюють діяльність у сфері лісового господарства, під час аудиту ДФС контрольній групі Рахункової палати не надано.

Водночас аудитом у ГУ ДФС у Житомирській області встановлено **надання його підпорядкованими органами розстрочення грошових зобов'язань підприємствам лісового господарства за відсутності достатніх підстав існування обставин, що свідчили б про наявність загрози виникнення або накопичення податкового боргу.**

Так, протягом 2015 року в чотирьох випадках Лугинською, Новоград-Волинською та Овруцькою ОДПІ ГУ ДФС у Житомирській області **рішення про надання розстрочення із сплати грошових зобов'язань та податкового боргу з ПДВ та податку на прибуток на загальну суму 2,5 млн грн прийнято при визначенні коефіцієнтів загрози виникнення податкового боргу (Кз) та**

накопичення або непогашення податкового боргу (Кзн) менше одиниці, але, за розрахунками контрольної групи Рахункової палати, ці коефіцієнти становили більше одиниці.

Довідково. Розрахунок зазначених коефіцієнтів передбачено Методичними рекомендаціями щодо встановлення загрози виникнення, накопичення або непогашення податкового боргу та проведення аналізу фінансового стану підприємств, які звертаються до органів Міндоходів для розстрочення (відстрочення) грошових зобов'язань (податкового боргу), що були доведені Міндоходів своїм територіальним органам листом від 05.06.2013 № 7017/7/99-99-11-02-03-17. Встановити наявність/відсутність загрози накопичення або непогашення податкового боргу можливо шляхом аналізу фінансового стану підприємства. При значенні Кз (або Кзн) більше одиниці підприємство забезпечено високоліквідними оборотними активами для виконання грошових зобов'язань та погашення податкового боргу, значення Кз (або Кзн) менше одиниці свідчить про недостатність таких активів і, відповідно – про наявність загрози виникнення або накопичення податкового боргу.

Таким чином, за рахунок збільшення обсягів реалізації продукції та законодавчих змін у частині підвищення розміру ставок (з рентної плати) і розміру відрахування (частини чистого прибутку) протягом 2014–2016 років суми нарахованих і сплачених податків та інших платежів підприємствами лісового господарства зросли більше ніж в 4 рази, при цьому загальна сума податкового боргу зросла в 1,4 раза, скорочення боргу з податку на прибуток відбулося лише за рахунок його списання.

4. АНАЛІЗ СТАНУ ЕКСПОРТУ ДЕРЕВИНИ ТА КОНТРОЛЮ ЗА ЇЇ ВИВЕЗЕННЯМ

Лісопромисловий комплекс України має явно виражене експортне спрямування і є, по суті, постачальником сировини для економік інших країн.

❖ Деревина і вироби з деревини – це складова українського експорту. Частка цієї товарної групи у загальному обсязі експорту у 2016 році порівняно з 2014 роком зросла з **2,3 до 3,1 відсотка**.

Усього за 2014–2016 роки було експортовано 21,0 млн т деревини і виробів з неї на 3499 млн дол. США. При цьому обсяг експорту за 2016 рік порівняно з 2014 роком **скоротився за вартістю на 131,4 млн дол. США** (на 10,4 відс.) і кількістю **на 58,3 тис. т** (на 0,8 відс.), середня вартість 1 т знизилася з 183 до 166 дол. США.

За розрахунками Рахункової палати, обсяг експорту та середня вартість 1 т деревини і виробів з неї у гривневому еквіваленті, виходячи із середньорічного курсу гривні, протягом 2014–2016 років **зросли в 1,9 раза**.

Довідково. За даними Національного банку України, середньорічний курс гривні до дол. США за 2014 рік становив 1188,67 грн, за 2015 рік – 2184,47, за 2016 рік – 2555,13 за 100 дол. США, тобто за 3 роки курс зріс у 2,1 раза.

Слід зазначити, що протягом 2014–2016 років у загальній структурі експорту всіх товарів і послуг відбулося поступове зменшення частки експорту до країн СНД деревини та виробів з неї (з 17,3 до 7,4 відс, або у 2,3 раза) та збільшення до країн Європи (з 60,0 до 70,7 відс., або на 17,8 відсотка).

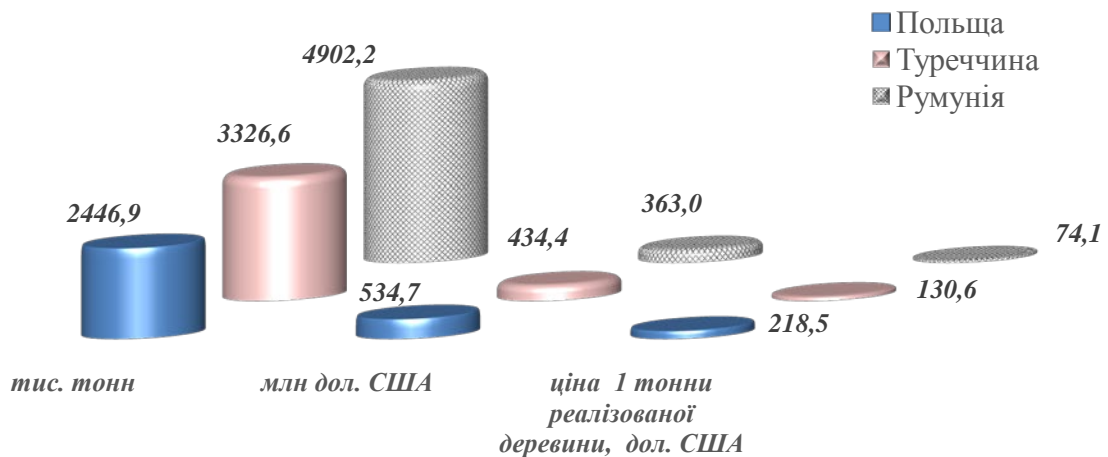
Найбільше деревини і виробів з неї за кількістю протягом 2014–2016 років експортовано до Румунії, Туреччини та Польщі (23,3, 15,8 і 11,6 відс.

загального обсягу експорту відповідно, див. діаграму).

Водночас за вартістю до Польщі експортується 15,3 відс. загального обсягу, Туреччини та Румунії – 12,4 та 10,4 відс. відповідно.

Ці показники свідчать, що до **Польщі експортується деревина за більш високою ціною, ніж до Румунії** (середня вартість 1 т деревини, експортованої до Польщі, – 218,5 дол. США, Румунії – 74,1 дол. США).

Діаграма. Обсяги експорту деревини у 2014–2016 роках

Понад **75 відс.** деревини (за вартістю) експортувалося за **п'ятьма товарними позиціями** (додаток 4), при цьому частка лісоматеріалів розпиляних щороку зростала (з 28,2 відс. у 2014 році до 34,9 відс. у 2016 році), а частка лісоматеріалів необроблених, навпаки, зменшувалася²⁴ (з 20,1 до 9,4 відс. відповідно).

За кількісним показником найбільше експортувалося деревини та виробів з неї за трьома товарними позиціями (їх частка у групі становить понад 80 відс., але вона щороку зменшувалася за рахунок зменшення частки лісоматеріалів необроблених).

***Довідково.** Частка експорту деревини паливної в загальному експорті за групою 44 УКТЗЕД зроста з 25,5 відс. у 2014 році до 29,9 відс. у 2016 році; лісоматеріалів необроблених – зменшилася з 41,8 до 24,4 відс.; лісоматеріалів розпиляних – зроста з 20,1 до 27,8 відс. відповідно.*

Встановлено, що найбільші обсяги деревини і виробів з неї у 2014–2016 роках за кількісним показником експортовано через Одеську (436,5 млн дол. США), Івано-Франківську (409,2 млн дол. США), Закарпатську (394,2 млн дол. США) і Житомирську (343,1 млн дол. США) митниці.

При цьому за вартісним показником 55 відс. усього обсягу деревини експортовано через Одеську (4,7 млн т, або 22 відс.), Житомирську (2,7 млн т, або 13 відс.), Рівненську і Закарпатську (по 2,1 млн т, або 10 відс.) митниці.

На Одеській митниці, незважаючи на те, що обсяг експорту деревини та виробів з неї є найбільшим в Україні (4,7 млн т), середня вартість експортованої деревини найменша (92 дол. США).

Отже, протягом 2014–2016 років понад 50 відс. (за кількістю) і

²⁴ У зв'язку з введенням мораторію на експорт товару цієї товарної позиції.

38,1 відс. (за вартістю) загального обсягу деревини експортувалося лише до трьох країн: Польщі, Туреччини та Румунії. Більше половини експорту деревини становить деревина з мінімальною обробкою (деревина паливна і лісоматеріали розпиляні), частка якої у загальному обсязі деревини за три роки збільшилася на 12,1 відсотка.

❖ Як вже зазначалося раніше, експорт лісоматеріалів і виготовлених з них пиломатеріалів допускається за наявності Сертифіката.

Аудитом встановлено, що видача Сертифіката здійснюється ОУЛМГ (видруковується) за допомогою програмного продукту „Програмний комплекс сертифікації лісопродукції”, відомості до якого вносяться відповідальними особами територіального підрозділу ДП „ЛІАЦ”²⁵ (в ОУЛМГ зберігаються другі примірники Сертифіката).

Ведення електронного переліку виданих Сертифікатів і його розміщення Держлісагентство забезпечує на своєму офіційному веб-сайті.

За даними Держлісагентства, його територіальними органами протягом 2015–2016 років і I півріччя 2017 року видано **387,5 тис.**²⁶ Сертифікатів.

Водночас порівняльним аналізом даних Держлісагентства та інформації від 19 ОУЛМГ²⁷ про кількість виданих Сертифікатів встановлено розбіжності в даних окремих управлінь, через що їхня достовірність досить сумнівна.

Зокрема, за даними Миколаївського ОУЛМГ, протягом зазначеного періоду ним видано Сертифікатів на 0,8 тис. менше, а Рівненським ОУЛМГ на 0,3 тис. більше, ніж за даними Держлісагентства.

Довідково. Найбільша кількість Сертифікатів протягом досліджуваного періоду видана Житомирським ОУЛМГ (62,1 тисячі). При цьому, враховуючи кількість робочих днів у 2015–2016 роках, у день у середньому видавалося понад 100 Сертифікатів. У деяких випадках протягом одного дня Житомирським ОУЛМГ видавалося 775 Сертифікатів (наприклад 09.10.2015, такі дні були непоодинокі та мали місце в інших звітних періодах).

Аудитом також встановлено порушення Житомирським ОУЛМГ вимог Порядку № 1260 при видачі Сертифікатів:

- у 2016 році та I кварталі 2017 року **видано два Сертифікати одним суб'єктам господарювання за заявами інших суб'єктів;**

- у 2015–2016 роках і I кварталі 2017 року виявлено **917 випадків**, коли в **158 Сертифікатах** у рядку 2 „Характеристика купленої продукції” вказувався вид лісопродукції, що **не відповідав виду продукції**, яка була реалізована лісокористувачем-продавцем на внутрішньому ринку відповідно до товарно-транспортних накладних (наприклад, згідно з товарно-транспортною накладною, відпущено пиловник (дуба) твердолистяного в кількості 24,2 м³, а Сертифікат видано на експорт дубових планок (незібраних) для дерев'яного покриття підлоги (індустріальний паркет) кількістю 32,2 м³);

- у 2015–2016 роках і I кварталі 2017 року видано Сертифікати різним

²⁵ ДП „Лісогосподарський інноваційно-аналітичний центр” – державне підприємство, що безпосередньо підпорядковується Держлісагентству.

²⁶ У 2015 році – 164,0 тис., 2016 році – 158,4 тис., I півріччі 2017 року – 65,1 тисячі.

²⁷ Вінницьким, Волинським, Закарпатським, Івано-Франківським і Чернівецьким ОУЛМГ інформацію про кількість виданих Сертифікатів на запит Рахункової палати не надано.

суб'єктам господарювання у **303 випадках на підставі ідентичних товарно-транспортних накладних, що видані на одну й ту саму партію лісопродукції** (у деяких випадках накладні використовувалися **2–3 рази**).

Отже, **зазначені факти свідчать про недотримання ОУЛМГ вимог нормативно-правових актів у частині видачі Сертифікатів і відсутність контролю з боку Держлісагентства за діяльністю своїх територіальних органів.**

❖ Облік виявлених митницями порушень митних правил здійснюється відповідно до наказу ДФС від 27.02.2014 № 129 „Про затвердження форм звітності щодо правоохоронної діяльності митниць ДФС і Табеля форм звітності”, але інформація про такі порушення, де предметом є лісо- і пиломатеріали, була зібрана під час проведення аудиту за запитом Рахункової палати, оскільки цим наказом не передбачено ведення окремого обліку таких порушень.

Встановлено, що протягом 2014–2016 років митницями виявлено 662 порушення митних правил на 71,3 млн гривень. При цьому кількість виявлених порушень у 2015 році порівняно з 2014 роком зросла в 5,1 раза (з 22 до 113), у 2016 році – ще в 4,7 раза (до 527), відповідно, суми порушень зросли у 33 рази (з 0,3 до 10,7 млн грн) і у 5,6 раза (до 60,3 млн грн), що може свідчити як про збільшення спроб незаконного вивезення деревини, так і про наявність певних умов для скоєння таких правопорушень.

Довідково. 98 відс. (648) порушень кваліфікуються за ознаками статей 472²⁸ і 483²⁹ Митного кодексу.

Слід зазначити, що із загальної кількості виявлених порушень (662) постанови про накладення адміністративного стягнення винесено лише за 234 справами, або **35,3 відс.** (сума штрафу – 20,9 млн грн, конфіскації – 19,6 млн грн); за 219 справами (**33,1 відс.**) **особи до адміністративної відповідальності не притягалися** у зв'язку з припиненням провадження (147 справ); закінченням строку притягнення до відповідальності (58 справ); малозначністю (14 справ).

Інформацію про інші 209 справ (31,6 відс.) контрольній групі Рахункової палати під час аудиту ДФС не надано.

Отже, **значний відсоток (64,7) непритягнення до адміністративної відповідальності за порушення митних правил може свідчити, зокрема, про неналежну якість документів, підготовлених митницями для розгляду справ, і відсутність з боку ДФС належного контролю за якістю та повнотою виконання митницями всіх процедур у частині притягнення винних осіб до відповідальності за вчинені порушення. Як наслідок – недонадходження коштів до державного бюджету.**

Про відсутність належного контролю з боку ДФС за якістю виконання митницями митного оформлення експортних операцій свідчили, зокрема,

²⁸ „Недекларування товарів, транспортних засобів комерційного призначення”.

²⁹ „Переміщення або дії, спрямовані на переміщення товарів через митний кордон України з приховуванням від митного контролю”.

встановлені аудитом в Житомирській митниці ДФС два випадки недотримання посадовими особами підрозділу митного оформлення належної перевірки документів під час виконання митних формальностей: експорт пиломатеріалів обрізних хвойних порід (сосна) першого сорту та дров паливних соснових (хвойних) у загальній кількості 83,2 м³ (статистична вартість – **108 тис. грн**) здійснювався за відсутності Сертифікатів.

Також за результатами опрацювання Рахунковою палатою інформації про походження лісоматеріалів і виготовлених із них пиломатеріалів для здійснення експортних операцій встановлено 101 випадок, за яким лісокористувачами-продавцями Вінницької, Житомирської, Хмельницької, Чернівецької та Київської областей не підтверджено відпуску лісоматеріалів за **товарно-транспортними накладними, зазначеними в Сертифікатах, або невідповідності видів/кількості лісопродукції (пиломатеріалів)** загалом на 2,5 тис. м³. Ці Сертифікати були видані Житомирським ОУЛМГ, експорт лісоматеріалів здійснювався в зоні діяльності Житомирської митниці.

Довідково. Житомирською митницею ДФС за встановленими Рахунковою палатою фактами надіслано запити на адресу Житомирського ОУЛМГ для отримання копій документів, які стали підставою для видачі Сертифікатів, з метою встановлення осіб, причетних до можливих порушень митного законодавства.

Крім того, за результатами проведених департаментом внутрішнього аудиту ДФС перевірок стану організації роботи митниць ДФС було встановлено:

- порушення вимог статті 3 Закону № 2860 у частині неподання Сертифікатів суб'єктами господарювання при митному оформленні експорту лісоматеріалів на митних постах (Київська, Івано-Франківська, Закарпатська, Львівська та Сумська митниці);

- використання експортерами неправильної класифікації товару за кодом 4401 УКТЗЕД „Деревина паливна” з метою незаконного експорту товару „Лісоматеріали необроблені” за кодом 4403 УКТЗЕД (Київська та Івано-Франківська митниці).

Таким чином, протягом 2014–2016 років при скороченні обсягів експорту деревини та виготовлених із неї виробів у доларовому еквіваленті на 10,4 відс. середня вартість 1 т товару в гривневому еквіваленті зросла в 1,9 раза. При цьому у 2016 році порівняно з 2014 роком кількість і суми порушень митних правил, встановлених митницями, зросли у 24 та 182 рази відповідно, але залишається значний відсоток (64,7) порушників, не притягнених до адміністративної відповідальності.

Крім того, через відсутність належного контролю з боку ДФС митницями не забезпечено якісного митного оформлення товару групи 44 УКТЗЕД „Деревина і вироби з деревини; деревне вугілля” при його експорті відповідно до вимог чинного законодавства, що створює ризики незаконного вивезення деревини, внаслідок чого держава недоотримує надходжень до бюджету.

5. РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ВИКОНАННЯ ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ПОВНОВАЖЕНЬ У ЧАСТИНІ КОНТРОЛЮ ЗА ДОТРИМАННЯМ ЛІСОКОРИСТУВАЧАМИ ВИМОГ ЧИННОГО ЗАКОНОДАВСТВА

5.1. Аналіз та оцінка виконання органами ДФС повноважень з контролю за справлянням податків та інших надходжень суб'єктами господарювання у сфері лісового законодавства

Пунктом 75.1 статті 75 Податкового кодексу передбачено, що контролюючі органи мають право проводити камеральні, документальні (планові або позапланові; виїзні або невиїзні) та фактичні перевірки платників податків у встановленому порядку щодо повноти сплати податків.

Матеріали аудиту засвідчили, що територіальними органами ДФС у досліджуваному періоді не забезпечено належної результативності камеральних і документальних перевірок суб'єктів господарювання, які здійснювали діяльність у сфері лісового господарства.

Так, протягом 2015–2016 років і I півріччя 2017 року територіальними органами ДФС не забезпечено **100-відсоткового проведення камеральних перевірок** податкової звітності з рентної плати (80,3 відс. у 2015 році, 83,7 відс. у 2016 році та лише 40,5 відс. у I півріччі 2017 року), як передбачено пунктом 76.1 статті 76 Податкового кодексу (табл. 5).

При цьому із загальної кількості перевірених декларацій/розрахунків з рентної плати у 2015 році в кожній шостій, у 2016 році – дев'ятій, у I півріччі 2017 року – четвертій звітності виявлено порушення законодавства та донараховано 4281,7 тис. грн рентної плати. Зокрема, 85,0 відс. встановлених порушень – порушення правил сплати (перерахування) податку.

Таблиця 5

Результати проведених територіальними органами ДФС камеральних перевірок податкової звітності з рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів

Показник	2014 рік	2015 рік	2016 рік	I півріччя 2017 року
Кількість поданої звітності	2692	3892	3825	2 954
Кількість проведених камеральних перевірок	3056	3126	3202	1196
<i>рівень проведення перевірок, відс.</i>	<i>113,5</i>	<i>80,3</i>	<i>83,7</i>	<i>40,5</i>
Кількість встановлених порушень усього, у тому числі:	854*	496	369	311
<i>відсоток у загальній кількості перевірок</i>	<i>7,9</i>	<i>15,9</i>	<i>11,5</i>	<i>26,0</i>
- за неподання або несвочасне подання податкової звітності або невиконання вимог щодо внесення змін до податкової звітності	269*	93	79	4
- порушення правил сплати (перерахування) податку	585	403	290	307
Донараховано рентної плати, у тому числі, тис. грн	1234,8*	1399,6	780,0	2102,1
- основний платіж, тис. грн.	39,1*	12,4	0	1961,6
- застосовано штрафних санкцій, тис. грн	1195,7	1387,2	780,0	140,5
Сплачено, тис. грн.	1207,0*	1261,5	652,7	116,0
<i>рівень сплати, відс.</i>	<i>97,7</i>	<i>90,1</i>	<i>83,7</i>	<i>5,5</i>

* З урахуванням результатів 153 камеральних перевірок, проведених підрозділами податкового та митного аудиту територіальних органів Міндоходів за січень-травень 2014 року.

Протягом 2014–2016 років і I півріччя 2017 року за результатами камеральних перевірок сплачено лише 47,4 відс. (2 030,2 тис. грн) донарахованих сум. При цьому відслідковується погіршення рівня такої сплати – з 97,7 (2014 рік) до 83,7 відс. (2016 рік) та лише 5,5 відс. у I півріччі 2017 року.

Аудитом встановлено, що облік результатів контрольно-перевірочної роботи³⁰ на центральному рівні ДФС вівся у розрізі ГУ ДФС в областях, м. Києві, Офісу великих платників податків. Проте облік результатів контрольно-перевірочної роботи у розрізі платників податків, окремих груп платників податків або галузей щодо повноти нарахування та сплати донарахованих сум податків не здійснювався.

Отже, через відсутність на рівні ДФС необхідної інформації для здійснення контролю за правильністю обчислення і повнотою справляння рентної плати (як зазначалося в розділі 2 Звіту) територіальні органи ДФС формально проводили камеральні перевірки податкової звітності з рентної плати, а **85,0 відс.** встановлених порушень за результатами таких перевірок – порушення правил сплати (перерахування) податку.

Згідно з інформаційними базами даних ДФС, територіальними органами ДФС протягом досліджуваного періоду (додаток 5) було проведено 779 документальних перевірок підприємств лісового господарства, за результатами 633 перевірок (81,3 відс.) донараховано 134,4 млн грн податків³¹, з яких лише **39,6 відс.** (53,2 млн грн) узгоджено з платниками.

Найбільші суми донараховано в ГУ ДФС у Волинській (33,9 млн грн), Житомирській (23,1 млн грн), Львівській (16,8 млн грн), Київській (12,7 млн грн) та Івано-Франківській (12,4 млн грн) областях, питома вага яких – 72,8 відс., але узгоджено в Івано-Франківській області лише 20,6 відс. грошових зобов'язань, Київській і Волинській областях – 24,4 і 28,0 відс. відповідно.

До бюджету надійшло 40,5 млн грн, або 76,1 відс. узгоджених і 30,1 відс. донарахованих сум грошових зобов'язань.

Найнижчий показник сплати узгоджених донарахованих сум – у ГУ ДФС у Полтавській (16 відс.), Херсонській (43 відс.), Львівській (45,0 відс.), Волинській (49,0 відс.) та Івано-Франківській (50,0 відс.) областях.

Слід зазначити, що сума донарахованих грошових зобов'язань за плановими перевірками (84,6 млн грн) в 1,7 раза перевищила суму донарахувань за позаплановими перевірками (49,9 млн грн), при цьому відсоток узгодженості за плановими перевірками на 38,9 відс. нижче, ніж за позаплановими (40,7 відсотка).

ДФС та її територіальними органами протягом досліджуваного періоду розглянуто 98 скарг, за результатами яких оскаржувалися **253** податкових повідомлення-рішення (далі – ППР) на **44,7 млн грн**, з них 25 ППР на 5,3 млн грн скасовано повністю або частково.

³⁰ Відповідно до звіту „Аудит-1”, затвердженого наказами ДФС від 28.03.2016 № 255 і від 07.06.2017 № 411 „Про результати роботи підрозділів аудиту”.

³¹ 52,1 млн грн з податку на прибуток, 19,7 млн грн ПДВ, 1,8 млн грн рентної плати, 11,3 млн грн частини чистого прибутку, а також зменшено від'ємне значення об'єкта оподаткування податком на прибуток на 0,5 млн грн та зменшено відшкодування ПДВ на 0,8 млн гривень.

Адміністративними судами розглянуто **89 справ** про визнання протиправними та скасування ППР органів ДФС на **62,4 млн** гривень. За результатами розгляду **75,3 відс.** справ (55,3 відс. оскаржуваної суми) задоволено на користь платників, що **свідчить про низьку якість проведення документальних перевірок і неврахування органами ДФС пункту 56.21 статті 56 Податкового кодексу**, згідно з яким у разі неоднозначного тлумачення тієї чи іншої норми законодавства рішення приймається на користь платника податку.

Отже, **незначний відсоток узгодження та сплати донарахованих грошових зобов'язань і значний відсоток винесення судами рішень на користь платників свідчать про відсутність контролю з боку ДФС за якістю складання актів її територіальними органами.**

Аудитом також встановлено, що із загальної кількості перевірок (779) лісогосподарських підприємств порушення вимог законодавства щодо правильності та повноти сплати рентної плати виявлено **лише за результатами 27 перевірок** (3,5 відс.), донараховано 1,8 млн грн (1,3 відс. загальної суми донарахувань), зокрема, під час аудиту в ГУ ДФС у Житомирській області встановлено, що **за 66** проведеними документальними перевірками лісогосподарських підприємств **донарахування грошових зобов'язань з рентної плати взагалі відсутні.**

При цьому підпорядкованими органами ДФС під час проведення документальних перевірок **не надсилалися запити лісогосподарським підприємствам** у частині надання інформації про обсяги фактично заготовленої дров'яної деревини для технологічних потреб у порядку рубок головного користування для підтвердження достовірності показників, внесених суб'єктами господарювання у сфері лісового господарства до декларацій з рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів (податкових розрахунків збору за спеціальне використання лісових ресурсів).

Аудитом у Житомирському ОУЛМГ встановлено, що протягом 2015–2016 років і I півріччя 2017 року:

- **6-ма лісогосподарськими підприємствами³²** порушено вимоги абзацу третього пункту 256.9 статті 256 Податкового кодексу: **не здійснено донарахування** рентної плати на дров'яну деревину, використану для технологічних потреб, за результатами її фактичної заготівлі на загальну суму, за розрахунками контрольної групи, **855,2 тис. грн;**

- **12-ма лісогосподарськими підприємствами³³** не дотримано вимог абзацу третього пункту 256.9 статті 256 Податкового кодексу: внаслідок

³² ДП „Смільчинське ЛГ”, ДП „Народицьке СЛГ”, ДП „Житомирський військовий лісогосп”, ДП „Коростишівське ЛГ”, ДП „Коростенське ЛМГ”, ДП „Попільнянське ЛГ”.

³³ ДП „Житомирське ЛГ”, ДП „Олевське ЛГ”, ДП „Бердичівське ЛГ”, ДП „Баранівське ЛГ”, ДП „Городницьке ЛГ”, ДП „Лугинське ЛГ”, ДП „Малинське ЛГ”, ДП „Новоград-Волинське ДЛМГ”, ДП „Овруцьке ЛГ”, ДП „Попільнянське ЛГ”, ДП „Народицьке ЛГ”, ДП „ЛДЛАП „Лугинський держлісгосп АПК”.

заниження фактичних обсягів заготівлі дров'яної деревини, використаної для технологічних потреб, і ставок рентної плати **знижено розмір** донарахованої рентної плати на загальну суму, за розрахунками контрольної групи, **1494,7 тис. грн;**

- **12-ма лісогосподарськими підприємствами**³⁴ порушено вимоги підпункту 256.11.2 пункту 256.11 статті 256 Податкового кодексу та пункту 65 Порядку лісокористування: **не здійснено донарахування** рентної плати за перевищення кількості фактично заготовленої деревини (більше ніж на 10 відс.) у відповідних податкових деклараціях і не сплачено нормативної вартості додатково заготовленої деревини на загальну суму, за розрахунками контрольної групи, **198,1 тис. гривень.**

Отже, внаслідок недотримання лісогосподарськими підприємствами, підпорядкованими Житомирському ОУЛМГ, вимог Податкового кодексу протягом 2015–2016 років і I півріччя 2017 року недонадходження до зведеного бюджету становили, за розрахунками, **2,5 млн гривень.**

За результатами аудиту станом на 01.09.2017 лісогосподарськими підприємствами подано до відповідних податкових інспекцій ГУ ДФС у Житомирській області уточнюючі податкові декларації, в яких збільшено суми нарахованої рентної плати і сплачено **2,4 млн грн**, у тому числі **1,1 млн грн** надійшло до державного та **1,3 млн грн** – до місцевого бюджетів.

Слід зазначити, що Держлісагентством не здійснюється узагальнення даних про обсяги перевищення заготовленої деревини і, відповідно, про проведення перерахунку рентної плати.

Крім того, аудитом встановлено факти не своєчасного відображення в податкових деклараціях з рентної плати протягом 2015–2016 років **донарахованих сум рентної плати** за результатами фактичної заготівлі дров'яної деревини, використаної для технологічних потреб відповідно до абзацу третього пункту 256.9 статті 256 Податкового кодексу, трьома лісогосподарськими підприємствами³⁵, підпорядкованими Житомирському ОУЛМГ, на загальну суму **1,1 млн грн**, що негативно вплинуло на рівномірність надходжень плати до бюджету.

Аудит засвідчив також факти **недотримання** протягом 2015–2016 років і I півріччя 2017 року **13-ма лісогосподарськими підприємствами**³⁶, підпорядкованими Житомирському ОУЛМГ, вимог пункту 64 Порядку лісокористування **в частині визначення та сплати нормативної вартості у**

³⁴ ДП „Баранівське ЛМГ”, ДП „Бердичівське ЛГ”, ДП „Білокоровицьке ЛГ”, ДП „Городницький лісгосп”, ДП „Житомирське ЛГ”, ДП „Народицьке СЛГ”, ДП „Олевське ЛГ”, ДП „Попільнянське ЛГ”, ДП „Радомишльське ЛМГ”, ДП „Лугинське ЛГ”, ДП „Новоград-Волинське ДЛМГ”. ДП „ЛДЛАП „Лугинський держлісгосп АПК ”.

³⁵ ДП „Житомирське ЛГ”, ДП „Попільнянське ЛГ”, ДП „Коростишівське ЛГ”.

³⁶ ДП „Попільнянське ЛГ”, ДП „Словечанський лісгосп”, ДП „Білокоровицьке ЛГ”, ДП „Городницький лісгосп”, ДП „Житомирське ЛГ”, ДП „Овруцьке СЛГ”, ДП „Новгород-Волинське ДЛМГ”, ДП „Ємільчинське ЛГ”, ДП „Народицьке СЛГ”, ДП „Олевське ЛГ”, ДП „Лугинське ЛГ”, ДП „Бердичівське ЛГ”, ДП „Коростенське ЛМГ”.

разі перевищення виходу заготовленої ділової деревини (лісоматеріалів круглих) більш як на 15 відс. кількості, зазначеної в лісорубному квитку. При цьому у зв'язку з відсутністю відповідної норми в статті 256 Податкового кодексу обсяг недонадходжень рентної плати до зведеного бюджету, за розрахунками, становив 7,7 млн грн, у тому числі 3,85 млн грн – до державного бюджету.

Таким чином, ДФС і Держлісагентством не забезпечено контролю за належним виконанням їх територіальними органами повноважень у частині дотримання підприємствами лісового господарства норм чинного законодавства щодо повноти та своєчасності сплати податків та інших платежів, що призвело до низької результативності контрольно-перевірочної роботи, відповідно, бюджетом недоотримано, за розрахунками, 2,5 млн грн, з яких за результатами аудиту надійшло 2,4 млн грн (1,1 млн грн – до державного бюджету), а окремими підприємствами несвоєчасно відображено в податковій звітності 1,1 млн грн донарахованої рентної плати.

Крім того, внаслідок відсутності в Податковому кодексі норми щодо перерахунку рентної плати у разі перевищення виходу заготовленої ділової деревини (лісоматеріалів круглих) більш як на 15 відс. бюджет втрачає відповідні суми доходів.

5.2. Аналіз та оцінка здійснення органами державної влади контролю з питань охорони лісів від незаконних рубок та запобігання правопорушенням у сфері лісового законодавства

У цілому по Україні протягом 2014–2016 років незаконно вирубано 93,8 тис. м³ лісу, внаслідок чого збитки держави становили 362,5 млн грн³⁷, зокрема, у Львівській області – 15,5 тис. м³ (57,5 млн грн), м. Києві – 9,4 тис. м³ (44,2 млн грн), Чернігівській області – 7,6 тис. м³ (10,6 млн грн) і Закарпатській області – 7,2 тис. м³ (35,4 млн гривень).

Охорону і захист лісів на території України, відповідно до статті 89 Лісового кодексу, здійснюють державна лісова охорона, яка діє у складі Держлісагентства, та лісова охорона інших постійних лісокористувачів і власників лісів, що має статус правоохоронного органу.

Державна лісова охорона (далі – **держлісоохорона**) діє відповідно до Положення про державну лісову охорону, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16.09.2009 № 976. Головні її завдання – здійснення державного контролю за додержанням вимог лісового законодавства; забезпечення охорони лісів від незаконних рубок; запобігання злочинам і адміністративним правопорушенням у сфері лісового господарства, а також використання лісових ресурсів.

---

³⁷ За даними Держстату, сума збитків від незаконної рубки у 2014 році – 47,8 млн грн, у 2015 році – 114,2 млн грн, у 2016 році – 200,5 млн гривень.

Держлісохороною в лісах підприємств, установ і організацій, що належать до сфери управління Держлісагентства, протягом 2014–2016 років встановлено **19,2 тис.** випадків незаконної вирубки лісу, в результаті якої вирубано 63,1 тис. м³ лісу, заподіяна шкода становила **258,4 млн грн**, при цьому в **38,9 відс.** (7,5 тис.) випадках **порушників не встановлено.**

Слід зазначити, що в **55,7 відс.** випадків незаконної вирубки лісу збитки відшкодовувалися порушниками добровільно, однак сума такого відшкодування становила лише **5,1 відс.** (13,3 млн грн) загального розміру.

Держлісохороною передано 4,9 тис. справ (25,7 відс.) до правоохоронних органів³⁸ і 418 справ до судів. Водночас правоохоронними органами до судів передано лише **7,3 відс.** (358) кількості отриманих справ.

Таким чином, правоохоронними органами та держлісохороною до судів передано лише **9,2 відс.** (776) справ, за якими збитки не відшкодовано. Судами розглянуто більше **60 відс.** (476) справ, з яких за 412 справами прийнято рішення про стягнення заподіяної шкоди у розмірі **6,5 млн грн**, однак до бюджету надійшло лише **970 тис. грн** (15 відсотків).

Інформація про вжиті держлісохороною заходи щодо майже **трьох тисяч** випадків (16,1 відс. загальної кількості) незаконної вирубки дерев із сумою шкоди 19,7 млн грн у Держлісагентстві **відсутня.** Також у Держлісагентстві відсутня інформація про справи, які були передані правоохоронним органам і надалі не були передані ними до судів, оскільки **зворотний зв'язок між правоохоронними органами та Держлісагентством** (його підприємствами) **відсутній.**

Отже, протягом 2014–2016 років держлісохороною та правоохоронними органами не забезпечено вжиття ефективних заходів, спрямованих на відшкодування шкоди, заподіяної незаконною рубкою в лісах Держлісагентства. Як наслідок, **94,9 відс.** шкоди залишилося невідшкодованою, до судів передано лише **9,2 відс.** справ, за якими шкода не відшкодована.

Встановлено, що здійснення державного нагляду (контролю) за додержанням підприємствами, установами та організаціями незалежно від форми власності і господарювання вимог законодавства про охорону, захист, використання та відтворення лісів щодо законності вирубування; здійснення комплексу необхідних заходів захисту для забезпечення охорони лісів від незаконних рубок; заготівлі деревини в порядку рубок головного користування та здійснення лісогосподарських заходів також покладено на Держекоінспекцію³⁹, що є дублюванням функцій держлісохорони.

За інформацією Держекоінспекції⁴⁰, її територіальними органами протягом останніх трьох років проведено 2,5 тис. перевірок, за результатами яких складено 12,7 тис. протоколів про адміністративні правопорушення і

---

³⁸ Районні відділи обласних управлінь МВС (Національної поліції), прокуратури.

³⁹ Відповідно до пункту 4 Положення про Державну екологічну інспекцію України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19.04.2017 № 275 (набрала чинності 05.05.2017).

⁴⁰ Лист Держекоінспекції від 05.09.2017 № 2/5-6-5415 про надання інформації.

притягнуто до адміністративної відповідальності 12,5 тис. осіб із сумою штрафу 1,4 млн гривень. Загальна сума збитків, заподіяних державі, становила **198,2 млн гривень**. До правоохоронних органів передано матеріали за 824 перевірки, з яких за 234 (28,3 відс.) відкриті кримінальні провадження. Проте інформація про суму надходжень за результатами перевірок Держекоінспекцією не надана, що унеможлиблює здійснення Рахунковою палатою оцінки їх ефективності.

Слід зазначити, що наказом Мінприроди від 05.03.2013 № 91 „Про затвердження Регламенту подання інформації про проведення рубок деревини у лісах”, зареєстрованим у Мін’юсті 22.03.2013 за № 479/23011 (далі – **наказ № 91**), передбачено щорічне подання (до 10 січня) власниками лісів та лісокористувачами до Мінприроди переліку лісових ділянок, відведених для заготівлі деревини, зокрема, в порядку рубок головного користування; за результатами опрацювання та аналізу одержаної інформації – подання Мінприроди до Держекоінспекції переліку лісових ділянок, на яких необхідно провести перевірку законності вирубки лісу; щоквартальне подання Держекоінспекцією Мінприроди інформації про результати перевірок та вжиті заходи.

Мінприроди⁴¹ повідомлено, що не всі власники лісів та лісокористувачі надавали вищезазначену інформацію, тому Міністерство неодноразово надсилало інформаційні листи до органів державної влади щодо неухильного виконання лісокористувачами регіонів наказу № 91, але Мінприроди надано лише лист на адресу обласних, Київської міської державної адміністрації у 2014 році. Крім того, опрацювання та аналіз одержаної інформації від власників лісів та лісокористувачів Мінприроди протягом досліджуваного періоду **не здійснювалися**, відповідно, перелік лісових ділянок, на яких необхідно провести перевірку законності вирубки лісу, до Держекоінспекції **не подавався, що свідчить про невиконання Мінприроди свого ж наказу**.

Довідково. Аудитом встановлено, що, зокрема, ДП „Житомирське ЛГ” інформацію про перелік лісових ділянок, відповідно до вимог наказу № 91, на адресу Мінприроди надавало листами від 02.02.2015 № 75, від 05.02.2016 № 109 і від 01.02.2017 № 61, тобто з недотриманням термінів подання.

За даними Нацполіції⁴², її підрозділами у 2016 році викрито 521 кримінальне правопорушення у сфері лісового господарства, сума збитків за якими становила понад **134 млн грн**, до суду з обвинувальним актом передано матеріали щодо 207 кримінальних проваджень (**39,7 відс.**), відшкодовано 23,5 млн грн (**лише 17,5 відс.**) збитків.

Таким чином, жодним органом державної влади не здійснено на належному рівні реалізації заходів державного контролю (нагляду) для забезпечення охорони лісів від незаконних рубок і запобігання правопорушенням у сфері лісового законодавства, а вжиті заходи виявилися неефективними та малорезультативними.

⁴¹ Лист Мінприроди від 25.07.2017 № 5/4.1-15/6286-17 про надання інформації.

⁴² Лист департаменту інформаційної підтримки та координації поліції „102” Нацполіції від 06.07.2017 № 4008/27/01/2-2017 про надання інформації.

Крім того, відсутність обміну інформацією між, зокрема, держлісоохороною та правоохоронними органами в частині притягнення правопорушників до відповідальності, Мінприроди і Держекоінспекцією в частині проведення перевірок законності вирубки створює ризики втрати державним бюджетом відповідних доходів.

6. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ЩОДО ВЕДЕННЯ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА ТА СПРАВЛЯННЯ ПОДАТКІВ У ЦЬЙ СФЕРІ

В Україні історично державні ліси (99,9 відс.) підпорядковуються багатьом лісокористувачам (для ведення лісового господарства ліси надані в постійне користування підприємствам, установам і організаціям, що належать до сфери управління відповідних міністерств), але відсутній орган, який би координував діяльність усіх лісокористувачів та власників лісів держави. Як наслідок, не проводиться комплексного аналізу реалізації лісогосподарських заходів усіма лісокористувачами.

Аудит засвідчив, що **ні Мінагрополітики, ні Держлісагентством не забезпечено виконання повноважень** у частині розроблення нормативно-правових актів з ведення лісового господарства, які б дали змогу забезпечити належний контроль за правильністю видачі бланків лісорубних квитків і фактичними обсягами заготівлі деревини; **Мінприроди – опрацювання та аналізу лісових ділянок, відведених для заготівлі деревини; Держлісагентством – управління в галузі ведення лісового господарства, а державний контроль за дотриманням вимог законодавства у цій сфері здійснювався лише в лісах підприємств, установ і організацій, що належать до сфери його управління.**

Разом з тим у країнах Європи є чітке розмежування повноважень між різними органами влади по горизонталі та децентралізація по вертикалі управління щодо організації, планування та контролю, що дає можливість ефективно управляти лісовими ресурсами та використовувати їх. Так, лісами у країнах Європи управляють державні лісові компанії (агентства), зокрема, у Чехії органи державної компанії „Ліси Чеської Республіки” двічі на рік здійснюють загальний огляд якості та обсягу виконуваної роботи приватними власниками лісових ресурсів та їх відповідність принципам сталого лісокористування; управління лісовим господарством в Польщі здійснює міністр охорони навколишнього природного середовища та лісівництва через державну холдингову компанію „Державні ліси Польщі”; державне управління лісовим господарством Естонії незалежно від форм власності здійснює Міністерство охорони навколишнього природного середовища через лісовий департамент; у Латвії головним органом управління у сфері лісового господарства є Державна лісова служба.

Отже, **відсутність єдиної державної системи ведення лісового господарства, у тому числі і в недержавних лісах, та підпорядкування лісів багатьом органам виконавчої влади не сприяє ефективному управлінню**

лісовим господарством і формуванню відповідної системи збалансованого лісокористування, як це відбувається в європейських країнах.

Більшість зарубіжних країн також надає особливого значення плануванню лісогосподарської діяльності, оскільки ця функція, по-перше, дає змогу визначити довго- та короткострокові цілі розвитку галузі, по-друге, через неї здійснюється вплив громадськості на процес управління лісами. Використовується цілеспрямована податкова політика, щоб стимулювати лісовласників та інших суб'єктів лісогосподарської діяльності до ведення лісового господарства відповідно до загальнодержавних стратегічних цілей.

У Польщі план ведення лісового господарства складається на 10 років. Для лісів, що не входять до складу державного лісового фонду, складається спрощений план ведення лісового господарства. План складають спеціалісти компанії “Державні ліси Польщі”, він затверджується міністром навколишнього природного середовища та природних ресурсів і лісівництва.

У Швеції система планування комплексного розвитку лісового господарства і лісової промисловості базується на методах автоматизованої системи обробки даних. Розроблення системи планування розпочинається зі складання проекту плану рубок, а далі дані про запаси деревини нагромаджуються шляхом визначення її руху і виміру модельних дерев. А у Фінляндії результати такого планування називають „розрахунками рубок”, у яких надана інформація про стан лісу і про майбутні витрати і доходи. Також на підставі цієї інформації складається план рубок, який найбільше відповідає вимогам лісового господарства і є основою роботи лісозаготівельного виробництва та охоплює як державні, так і приватні ліси.

В Україні останній загальнодержавний облік лісів проведено станом на 01.01.2011. При цьому поновлення документації кадастру⁴³ повинно відбуватися один раз на п'ять років.

Також норми заготівлі деревини (розрахункова лісосіка) в Україні затверджуються щороку і лише в порядку рубок головного користування, а це тільки близько 40 відс. загальної заготівлі деревини.

Отже, нерегулярність державного обліку лісів і заготівля більше половини обсягів деревини під час проведення заходів з поліпшення якісного складу лісів, їх оздоровлення тощо, на які не розраховуються ліміти такої заготівлі, створює ризики рубки ділової деревини під виглядом неліквідної.

Що стосується оподаткування лісогосподарських підприємств, то закладений в Податковому кодексі порядок нарахування рентної плати за заготівлю деревини є доволі складним не лише для проведення розрахунків, а й для контролю за їх правильністю, адже ставки рентної плати диференціюються залежно від лісової породи, поясу лісів і розряду, що залежить від відстані між центром кварталу та найближчим нижнім складом лісозаготівельника, до якого деревина вивозиться безпосередньо з лісосіки, або пунктом відвантаження деревини залізницею. До того ж встановлено понижувальні коефіцієнти

⁴³ Відповідно до пункту 8 Порядку ведення державного лісового кадастру та обліку лісів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20.06.2007 № 848.

залежно від рельєфу місцевості, а в окремих випадках проводиться перерахунок рентної плати та надається відстрочка платежу.

Разом з тим з 2010 року при щорічному збільшенні обсягів заготівлі деревини площі відтворення лісів до 2015 року зменшувалися. Так, 2010 року цей показник становив 70,1 тис. га при проведенні рубок на площі 402,2 тис. га, 2015 року – 60,4 і 399,3 тис. га відповідно, при цьому обсяг заготівлі зріс на 21,4 відс. (з 18,1 до 21,9 млн м³). У 2016 році площа відтворення лісів становила 63,2 тис. гектарів.

Водночас в європейських країнах система оподаткування лісового господарства спрямована на стимулювання розвитку сталого лісокористування.

Так, у Швеції запроваджено спеціальний податок у розмірі 0,8 відс. величини лісового майна, кошти від справляння якого використовуються на будівництво лісових доріг, отже, створюються сприятливі умови для фінансування лісовідновлення і охорони лісів. Також у Швеції введено податок на приріст деревини, який справляється у разі, коли продаж лісоматеріалів перевищує приріст деревини, і спрямований на розвиток лісокористування в рамках щорічного приросту деревини.

У Фінляндії ставки податку на стиглі та перестиглі ліси вищі, ніж на дозріваючі. Польща і Франція свої ліси не оподатковують доти, доки їм не виповниться відповідно 40 і 30 років.

У лісовому господарстві Норвегії головним є податок на лісовий дохід. При цьому об'єкт оподаткування – середня величина лісового доходу за останні п'ять років. Таке оподаткування лісового доходу також стимулює розвиток сталого лісокористування.

Отже, через ускладнення порядку нарахування рентної плати і здійснення постійними лісокористувачами одночасно із веденням лісового господарства також обрахунку суми такої плати виникає конфлікт інтересів і створюються додаткові можливості для маніпулювань низкою параметрів із метою зниження суми нарахування і сплати рентної плати.

Таким чином, органами державної влади не забезпечено створення ефективної, прозорої і регульованої загальнодержавної системи обліку та ведення лісового господарства в Україні, а через складний порядок нарахування рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів не створено відповідної системи сталого лісокористування, підвищення прибутковості ведення лісового господарства, а також гармонізації норм ведення лісового господарства в частині ефективності відтворення і використання лісових ресурсів з відповідними нормами Європейського Союзу.

ВИСНОВКИ

1. Протягом 2014–2016 років і I півріччя 2017 року в Україні не забезпечено створення ефективної, прозорої і регульованої загальнодержавної системи обліку та ведення лісового господарства, охорони лісів. Значні обсяги незаконних рубок і невідшкодованих збитків за їх

наслідками, а також відсутність належної взаємодії та координації дій органів державної влади в частині обміну інформацією як з питань справляння податків, так і виявлення лісопорушень та притягнення винних до відповідальності не сприяли ефективному захисту, використанню та відтворенню лісових ресурсів, стабільному, повноцінному розвитку лісового господарства в цілому та отриманню державним бюджетом податків і платежів у повному обсязі.

В Україні більше половини обсягів деревини заготовляється під час проведення заходів з поліпшення якісного складу лісів, їх оздоровлення тощо, на які не розраховуються ліміти такої заготівлі. Як наслідок, створюються ризики рубки ділової деревини під виглядом неліквідної.

Через ускладнену методику нарахування рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів (ставки плати диференціюються залежно від лісової породи, поясу лісів і розряду) і здійснення постійними лісокористувачами одночасно із веденням лісового господарства також обрахунку суми рентної плати при видачі лісорубних квитків виникає **конфлікт інтересів і створюються додаткові можливості для маніпулювань низкою параметрів із метою зниження суми нарахування такої плати.**

1.1. Міністерством аграрної політики та продовольства України не забезпечено формування та реалізації державної політики у сфері лісового господарства. **Відсутність загальнодержавної системи** ведення лісового господарства та підпорядкування державних лісів багатьом органам виконавчої влади **не сприяло ефективному управлінню лісовим господарством і формуванню відповідної системи збалансованого лісокористування.** Крім того, Міністерством проігноровано запит Рахункової палати та не надано інформації про здійснені заходи з питання ведення лісового господарства.

1.2. Унаслідок невиконання Міністерством екології та природних ресурсів України свого наказу від 05.03.2013 № 91 „Про затвердження Регламенту подання інформації про проведення рубок деревини у лісах” у частині опрацювання та аналізу одержаної інформації від власників лісів і лісокористувачів **не здійснюється контроль за лісовими ділянками,** на яких необхідно провести перевірку законності вирубки лісу. При цьому надання Державною екологічною інспекцією України неповної інформації про результати перевірок лісогосподарських підприємств **унеможлиблює здійснення Рахунковою палатою оцінки їхньої ефективності.**

1.3. Мінфіном і ДФС не здійснено якісного, обґрунтованого планування (прогнозування) надходжень до державного бюджету рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів.

Протягом 2015–2016 років Мінфін індикативні показники **розраховував на основі даних** Мінагрополітики, Міноборони та Держлісагентства, **не аналізуючи при цьому фактичних** надходжень попереднього року, а у 2016 році не враховував збільшення розміру ставок. Як наслідок, індикативний показник на 2015 рік лише на 3 відс. перевищував фактичні надходження 2014 року, на 2016 рік був на 2 відс. меншим за фактичні

надходження 2015 року, при цьому індикативні показники перевиконано на 28,7 і 22,5 відс. відповідно.

ДФС постійно занижувалися очікувані (прогнозні) суми надходжень рентної плати, а індикативні показники на наступний рік окремим територіальним органам доводилися в обсягах, які були значно менші або більші за фактичні надходження попереднього року, що призводило до суттєвого перевиконання індикативних показників окремими ГУ ДФС та невиконання/незначного виконання іншими.

1.4. Через відсутність обміну інформацією між державною лісовою охороною та підрозділами Національної поліції України в частині притягнення правопорушників до відповідальності (адміністративної, кримінальної) **неефективно здійснювався контроль за охороною лісів від незаконних рубок**, вжиті заходи з цього питання були малорезультативними, як наслідок, **94,9 відс.** шкоди залишилося невідшкодованою, до судів передано лише **9,2 відс.** справ, за якими шкода не відшкодована.

2. Нормативно-правове забезпечення питань ведення лісового господарства, справляння податків та інших надходжень до державного бюджету суб'єктами господарювання у сфері лісового господарства у досліджуваному періоді загалом було сформовано, проте окремі норми потребували удосконалення.

2.1. Через відсутність механізму (порядку) проведення **донарахування рентної плати на дров'яну деревину**, використану для технологічних потреб (відповідно до абзацу третього пункту 256.9 статті 256 Податкового кодексу), та **перерахунку** рентної плати у разі, коли загальна кількість фактично заготовленої деревини під час її відпуску з обліком за площею перевищує зазначену в лісорубному квитку та кількість більше ніж на 10 відс. (відповідно до абзацу другого підпункту 256.11.2 пункту 256.11 статті 256 Податкового кодексу), виникають ризики застосування з боку постійних лісокористувачів різних підходів до проведення таких розрахунків, як наслідок, **занижуються обсяги надходжень до бюджету рентної плати.**

2.2. Потребують урегулювання:

- норми статті 69 Лісового кодексу щодо відповідності нормам статті 4 Закону України від 06.09.2005 № 2806 „Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності” в частині порядку видачі суб'єктам господарювання документів дозвільного характеру дозвільними органами – суб'єктами надання адміністративних послуг;

- норми Тимчасового порядку видачі сертифіката про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів для здійснення експортних операцій, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.12.2005 № 1260, щодо відповідності вимогам статті 3 Закону України від 08.09.2005 № 2860 „Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів” у частині органу, який видає сертифікат про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів, видачі копії такого сертифіката;

- норми пункту 64 Порядку спеціального використання лісових ресурсів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.05.2007 № 761, щодо відповідності нормам статті 77 Лісового кодексу в частині регулювання Податковим кодексом рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів і статті 256 Податкового кодексу щодо порядку перерахунку суми такої рентної плати, що зазначена в лісорубному квитку.

2.3. Податковим кодексом контроль за правильністю обчислення рентної плати покладено на контролюючі органи, але розрахунок такої плати здійснювався територіальними органами Держлісагентства під час видачі лісорубних квитків. При цьому ні інформація, що надходила органам ДФС від територіальних органів Держлісагентства відповідно до підпункту 258.2.6 пункту 258.2 статті 258 Податкового кодексу, ні податкова декларація з рентної плати, затверджена наказом Мінфіну від 17.08.2015 № 719 „Про затвердження форми Податкової декларації з рентної плати” (у редакції наказу Мінфіну від 07.11.2016 № 927), не містили даних, зокрема, про обсяг, тип і сорт деревини, необхідних для здійснення такого контролю, а містили лише загальну суму розрахованої рентної плати. Як наслідок, **відсутній контроль за правильністю обчислення рентної плати органами ДФС.**

2.4. На сьогодні не затверджені Мінагрополітики правила обліку, зберігання, заповнення, видачі бланків лісорубного або лісового квитка та правила огляду місць використання лісових ресурсів, що створює **ризик маніпулювання** даними при оформленні та видачі лісорубних квитків і **призводить до несвоєчасного та формального складання актів** огляду місць використання лісових ресурсів.

Жодним нормативно-правовим актом також не визначено порядку обрахунку розміру плати за користування мисливськими угіддями відповідно до статті 24 Закону України від 22.02.2000 № 1478 „Про мисливське господарство та полювання”, що **створює ризик безоплатного використання мисливських угідь, відповідно, лісгосподарські підприємства втрачають можливість отримання доходів, а державний бюджет – надходження у вигляді податків від таких доходів.**

2.5. Деякі нормативно-правові акти містять норми з посиланням на Держкомлісгосп, територіальні органи Держкомлісгоспу, митні органи, що припинили свою діяльність, а отже, потребують нормативного врегулювання. Зокрема, це стосується Закону України від 08.09.2005 № 2860 „Про особливості державного регулювання діяльності суб’єктів підприємницької діяльності, пов’язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів”; наказу Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 05.02.2007 № 38 „Про затвердження Інструкції про порядок погодження та затвердження розрахункових лісосік”, зареєстрованого у Мін’юсті 21.02.2007 за № 160/13427; наказу Держкомлісгоспу від 07.09.2009 № 230 „Про затвердження Стандарту адміністративної послуги з видачі сертифіката про походження лісоматеріалів та виготовлення з них пиломатеріалів для здійснення експортних операцій”.

3. Держлісагентством не забезпечено контролю за належним виконанням його територіальними органами повноважень у частині дотримання підприємствами лісового господарства норм чинного законодавства, що призвело до **недонадходжень** рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів, недотримання вимог нормативно-правових актів при видачі обласними управліннями лісового та мисливського господарства (далі – ОУЛМГ) сертифікатів про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів. Також Держлісагентством не здійснювалося узагальнення даних щодо сум рентної плати, зазначеної в лісорубних квитках; обсягів перевищення заготовленої деревини і, відповідно, проведення перерахунку рентної плати.

3.1. Аудитом встановлено недотримання протягом 2015–2016 років і I півріччя 2017 року лісогосподарськими підприємствами, підпорядкованими Житомирському ОУЛМГ:

- вимог абзацу третього пункту 256.9 і підпункту 256.11.2 пункту 256.11 статті 256 Податкового кодексу, що призвело до **недонадходжень** до зведеного бюджету рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів, за розрахунками, в сумі **2,5 млн гривень**.

Під час проведення контрольної-аналітичного заходу станом на 01.09.2017 лісогосподарськими підприємствами **подано** до органів ДФС уточнюючі податкові декларації, у яких **збільшено суми нарахованої рентної плати, і сплачено 2,4 млн грн, з них 1,1 млн грн надійшло до державного бюджету;**

- вимог пункту 64 Порядку спеціального використання лісових ресурсів лісогосподарськими підприємствами в частині визначення та сплати **нормативної вартості у разі перевищення виходу заготовленої ділової деревини (лісоматеріалів круглих) більш як на 15 відс. кількості, зазначеної в лісорубному квитку. При цьому у зв'язку з відсутністю відповідної норми в статті 256 Податкового кодексу обсяг додаткових надходжень рентної плати до зведеного бюджету, за розрахунками, становив 7,7 млн грн, у тому числі 3,85 млн грн до державного бюджету.**

3.2. Протягом 2015–2016 років окремі лісогосподарські підприємства, підпорядковані Житомирському ОУЛМГ, **несвоєчасно відображали** в податкових деклараціях з рентної плати **донараховані суми рентної плати** за спеціальне використання лісових ресурсів за результатами фактичної заготівлі дров'яної деревини, використаної для технологічних потреб відповідно до абзацу третього пункту 256.9 статті 256 Податкового кодексу, на загальну суму **1,1 млн грн**, що негативно впливало на рівномірність надходжень плати до бюджету.

3.3. Аудитом виявлено непоодинокі порушення нормативно-правових актів Житомирським ОУЛМГ при видачі сертифікатів про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів: видано **два сертифікати** одним суб'єктам господарювання за заявами інших суб'єктів; у **917 випадках** вид лісопродукції, зазначеної в 158 сертифікатах, не відповідав виду продукції, яка була реалізована лісокористувачем-продавцем на внутрішньому ринку відповідно до товарно-

транспортної накладної; у **303 випадках** сертифікати видано різним суб'єктам господарювання, але на підставі ідентичних товарно-транспортних накладних, виданих на одну й ту саму партію лісопродукції (у деяких випадках накладні використовувалися 2–3 рази).

4. ДФС не забезпечено на належному рівні організації та проведення заходів з постійного контролю за повнотою обліку платників рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів, поданням ними податкової звітності та дотриманням норм чинного законодавства в частині повноти і своєчасності сплати податків та інших платежів, що призвело до низької результативності контрольно-перевірочної роботи і недонаходжень відповідних платежів до державного бюджету.

4.1. ДФС не володіє достовірними даними щодо кількості платників рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів у порядку рубок головного користування: **в інформації департаменту податків і зборів з юридичних осіб ДФС вказана менша кількість платників**, якими подано декларації з рентної плати (у 2014 році – на 7, у 2015 році – на 36, у 2016 році – на 71 та у 2017 році – на 38), ніж **фактична**.

Крім того, інформація про лісокористувачів, які отримали лісорубні квитки, та розраховану в них суму рентної плати наявна лише на рівні територіальних органів ДФС. Дані щодо кількості лісокористувачів і сум рентної плати центральним апаратом ДФС **не узагальнювалися**.

4.2. Органами ДФС допущено зростання (у **1,4 раза**) суми податкового боргу з податків та інших надходжень підприємств лісового господарства, а скорочення боргу з податку на прибуток (**на 33,9 відс.**) відбулося лише за рахунок його списання.

Водночас аудитом у ГУ ДФС у Житомирській області встановлено надання його підпорядкованими органами розстрочення грошових зобов'язань підприємствам лісового господарства в сумі **2,5 млн грн за відсутності достатніх підстав** існування обставин, що свідчать про наявність загрози виникнення або накопичення податкового боргу.

4.3. Протягом 2015–2016 років територіальними органами ДФС **не забезпечено 100-відсоткового проведення камеральних перевірок** податкової звітності з рентної плати (проведено 80-83 відс.), а з донарахованих за результатами документальних перевірок 134,4 млн грн податків лише **39,6 відс.** (53,2 млн грн) узгоджено з платниками.

Крім того, через відсутність на рівні ДФС необхідної інформації для здійснення контролю за правильністю обчислення і повнотою справляння рентної плати **такий контроль органами ДФС здійснюється неефективно**. Як наслідок, 85,0 відс. встановлених порушень за результатами камеральних перевірок – порушення правил сплати (перерахування) податку.

За результатами розгляду скарг платників адміністративними судами **75,3 відс.** справ (**55,3 відс. оскаржуваної суми**) задоволено на користь платників, що свідчить про низьку якість проведення документальних перевірок і неврахування органами ДФС пункту 56.21 статті 56 Податкового кодексу,

згідно з яким у разі неоднозначного тлумачення тієї чи іншої норми законодавства рішення приймається на користь платника податку.

4.4. **Через відсутність належного контролю** з боку ДФС митницями не забезпечено якісного митного оформлення товарів групи „Деревина і вироби з деревини; деревне вугілля” при їх експорті, що створює **ризик незаконного вивезення деревини** і можливих недонадходжень до державного бюджету.

За результатами опрацювання Рахунковою палатою інформації про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів встановлено **101 випадок**, за яким лісокористувачами-продавцями Вінницької, Житомирської, Хмельницької, Чернівецької та Київської областей **не підтверджено відпуску лісоматеріалів за товарно-транспортними накладними**, зазначеними в сертифікатах, або невідповідності видів/кількості лісопродукції (пиломатеріалів).

Житомирською митницею ДФС також у **двох випадках експорт** пиломатеріалів обрізних хвойних порід (сосна) першого сорту і дров паливних соснових (хвойних) відбувся **за відсутності сертифіката** про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів.

Унаслідок недостатнього виконання митницями всіх процедур у частині притягнення винних осіб до відповідальності за порушення митних правил залишається значний відсоток (**64,7 відс.**) порушників, не притягнених до адміністративної відповідальності.

ПРОПОЗИЦІЇ

1. Поінформувати Верховну Раду України про результати аудиту ефективності виконання повноважень органами державної влади в частині забезпечення повноти справляння податків та інших надходжень до державного бюджету суб'єктами господарювання у сфері лісового господарства.

2. Відомості у формі рішення Рахункової палати про результати аудиту ефективності виконання повноважень органами державної влади в частині забезпечення повноти справляння податків та інших надходжень до державного бюджету суб'єктами господарювання у сфері лісового господарства надіслати Кабінету Міністрів України та рекомендувати:

вжити заходів щодо:

– затвердження порядку видачі сертифіката про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів; порядку визначення розміру плати за користування мисливськими угіддями;

– узгодження вимог нормативних актів у частині порядку видачі суб'єктам господарювання документів дозвільного характеру дозвільними органами – суб'єктами надання адміністративних послуг; визначення повноважень щодо видачі сертифікатів про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів для здійснення експортних операцій; порядку перерахунку суми рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів, зазначеної в лісорубному квитку, у разі перевищення їх заготівлі;

– забезпечення прийняття відповідних управлінських рішень (актів), спрямованих на створення збалансованого лісокористування, прозорості і

регульованої загальнодержавної системи обліку та ведення лісового господарства і охорони лісів;

– внесення змін до нормативно-правових актів з питань ведення лісового господарства, які містять посилання на органи державної влади, що припинили свою діяльність внаслідок адміністративної реформи;

доручити:

– Мінагрополітики і Мінфіну:

спільно з ДФС і Держлісагентством розробити механізм (порядок) донарахування/перерахунку рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів відповідно до абзацу третього пункту 256.9 та абзацу другого підпункту 256.11.2 пункту 256.11 статті 256 Податкового кодексу; розглянути питання забезпечення ДФС інформацією, необхідною для виконання повноважень органами ДФС у частині контролю за правильністю обчислення рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів;

розробити пропозиції для внесення відповідних змін до нормативно-правових актів і подати їх на розгляд Кабінету Міністрів України, зокрема щодо визначення повноважень при видачі сертифікатів про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів для здійснення експортних операцій; врегулювання порядку видачі суб'єктам господарювання документів дозвільного характеру дозвільними органами – суб'єктами надання адміністративних послуг та порядку перерахунку суми рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів, зазначеної в лісорубному квитку, в разі перевищення їх заготівлі;

– Мінагрополітики:

затвердити правила обліку, зберігання, заповнення, видачі бланків лісорубного або лісового квитка та правила огляду місць використання лісових ресурсів;

спільно з Держлісагентством розробити та затвердити відповідний нормативно-правовий акт щодо порядку обрахунку розміру плати за користування мисливськими угіддями.

3. Рішення Рахункової палати та Звіт про результати аудиту ефективності виконання повноважень органами державної влади в частині забезпечення повноти справляння податків та інших надходжень до державного бюджету суб'єктами господарювання у сфері лісового господарства надіслати Державній фіскальній службі України та рекомендувати:

– вжити заходів щодо усунення недоліків і порушень, встановлених під час аудиту;

забезпечити:

– проведення моніторингу поданої податкової звітності з рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів і здійснення контролю за територіальними органами щодо опрацювання ними переліків лісокористувачів, які отримали лісорубні квитки;

– належну координацію дій територіальних органів ДФС щодо здійснення дієвих заходів у частині контролю за повнотою нарахування і своєчасністю сплати

податків та інших надходжень і погашення податкового боргу суб'єктами господарювання у сфері лісового господарства;

– підвищення якості та ефективності контрольно-перевірочної роботи територіальних органів з питань справляння податків і інших надходжень підприємствами лісового господарства;

– контроль за здійсненням органами ДФС митного оформлення товарів групи „Деревина і вироби з деревини; деревне вугілля” при їх експорті.

4. Рішення Рахункової палати та Звіт про результати аудиту ефективності виконання повноважень органами державної влади в частині забезпечення повноти справляння податків та інших надходжень до державного бюджету суб'єктами господарювання у сфері лісового господарства надіслати Державному агентству лісових ресурсів України та рекомендувати:

– вжити заходів щодо усунення недоліків і порушень, встановлених під час аудиту;

– розробити та подати на затвердження до Мінагрополітики правила обліку, зберігання, заповнення, видачі бланків лісорубного або лісового квитка та правила огляду місць використання лісових ресурсів;

– забезпечити встановлення контролю за територіальними органами щодо виконання ними вимог нормативно-правових актів у частині спеціального використання лісових ресурсів, видачі лісорубних квитків і сертифікатів про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів; посилення заходів державної охорони лісів від незаконних рубок та запобігання правопорушенням у сфері лісового законодавства.

Член Рахункової палати

В. І. Невідомий

**Дані щодо площ лісових ділянок (земель державного лісового фонду лісокористувачів,
які належать до сфери управління Держлісагентства),
переданих станом на 01.07.2017 у довгострокове тимчасове користування
юридичним і фізичним особам***

Область	Площа, тис. га	Термін користування, роки	Сума сплаченої орендної плати протягом 2015–2016 років та I півріччя 2017 року, тис. грн
Волинська	262,2	8-25	0
Дніпропетровська	57,0	15-49	0
Житомирська	313,2	15-49	293,7
Івано-Франківська	471,8	15-49	0
Львівська	234,0	11-49	0
Полтавська**	8,2	25-49	52,0
Рівненська	618,8	15-49	0
Сумська	268,5	15-49	0
Тернопільська	131,1	8-10	0
Херсонська	39,4	15-49	11,8
Черкаська	210,4	15-49	98,3
Хмельницька	190,0	15-20	117,0
Разом	2804,6	х	572,8

* За даними обласних управлінь лісового та мисливського господарства.

** Інформація Полтавським ОУЛІМГ надана за період з 01.01.2015 по 01.07.2017.

Дані про обсяги заготівлі деревини протягом 2014–2016 років

Показники	Всього за 2014– 2016 роки	у тому числі		
		2014 р.	2015 р.	2016 р.
Заготовлено деревини за всіма видами рубок, тис. м³				
у цілому по Україні (за даними Держстату)	65168,7	20654,9	21911,5	22602,3
у тому числі лісогосподарськими підприємствами Держлісагентства	47854,4	15299,5	16060,8	16494,2
У тому числі заготовлено деревини за рубками головного користування, тис. м³				
у цілому по Україні (за даними Держстату)	27192,3	8835,6	9085	9271,7
у тому числі лісогосподарськими підприємствами Держлісагентства	22128,1	7272,9	7424,7	7430,5
Питома вага фактично заготовленої деревини за рубками головного користування у загальному обсязі заготовленої деревини, відс.				
у цілому по Україні (за даними Держстату)	41,7	42,8	41,5	41,0
у тому числі лісогосподарськими підприємствами Держлісагентства	46,2	47,5	46,2	45,0
Затверджена розрахункова лісосіка для рубок головного користування, тис. м³				
у цілому по Україні (за даними Держстату)	28625,1	9398,6	9574,5	9652
у тому числі лісогосподарськими підприємствами Держлісагентства	24467,1	8116,3	8158,8	8192
Питома вага фактично заготовленої деревини за рубками головного користування до затвердженої розрахункової лісосіки, відс.				
у цілому по Україні (за даними Держстату)	95,0	94,0	94,9	96,1
у тому числі лісогосподарськими підприємствами Держлісагентства	90,4	89,6	91,0	90,7

**Дані про суми сплачених і нарахованих податків, переplat і податкового боргу
з податків за суб'єктами господарювання у сфері лісового господарства
у 2014–2016 роках і I півріччі 2017 року**

млн грн

Показник	2014 р.	2015 р.	2015 р. до 2014 р., відс.	2016 р.	2016 р. до 2015 р., відс.	Всього 2014– 2016 рр.	I півріччя 2017 р.
Сплачено всього, у тому числі	486,4	1 286,0	2,6 раза	2 228,9	173,3	4 001,3	1 354,6
податок на прибуток	80,6	165,9	2,1 раза	239,6	144,4	486,1	75,5
відс. у загальній сумі	16,6	12,9	x	10,7	x	12,1	5,6
рентна плата	193,2	264,9	137,1	323,5	122,1	781,7	127,7
відс. у загальній сумі	39,7	20,6	x	14,5	x	19,5	9,4
ПДВ	168,8	573,4	3,4 раза	1 015,3	177,1	1 757,6	760,2
відс. у загальній сумі	34,7	44,6	x	45,6	x	43,9	56,1
частина чистого прибутку	24,7	101,8	4,1 раза	364,5	3,6 раза	490,9	228,1
відс. у загальній сумі	5,1	7,9	x	16,4	x	12,3	16,8
Нараховано всього, у тому числі	465,0	1 065,9	2,3 раза	1 922,4	180,4	3 453,3	1 140,7
податок на прибуток	84,8	143,2	168,9	251,4	175,6	479,4	66,8
відс. у загальній сумі	18,2	13,4	x	13,1	x	13,9	5,9
рентна плата	185,5	265,1	142,9	323,8	122,1	774,3	116,1
відс. у загальній сумі	39,9	24,9	x	16,8	x	22,4	10,2
ПДВ	167,7	555,5	3,3 раза	980,5	176,5	1 703,7	726,6
відс. у загальній сумі	36,1	52,1	x	51,0	x	49,3	63,7
частина чистого прибутку	25,1	99,1	4,0 рази	362,6	3,7 раза	486,8	229,4
відс. у загальній сумі	5,4	9,3	x	18,9	x	14,1	20,1
	01.01.2015	01.01.2016	01.01.2016 до 01.01.2015, відс.	01.01.2017	01.01.2017 до 01.01.2016, відс.	01.07.2017	01.07.2017 до 01.01.2017, відс.
переплата всього, у тому числі	25,3	44,9	177,5	33,7	75,0	56,7	168,2
податок на прибуток	8,5	27,7	3,3 раза	15,8	57,1	23,9	151,3
рентна плата	12,4	9,8	78,7	8,4	85,6	22,0	2,6 раза
ПДВ	2,9	2,9	100,3	2,1	71,0	3,0	145,3
частина чистого прибутку	1,0	3,4	3,4 раза	5,2	151,9	4,8	92,2
податковий борг, у тому числі	31,5	37,5	119,1	43,9	117,3	31,2	71,0
податок на прибуток	11,8	10,0	84,6	6,6	66,1	6,0	90,6
рентна плата	1,3	0,5	42,3	0,7	131,1	0,9	125,4
ПДВ	18,0	26,6	148,0	36,1	136,0	22,7	62,9
частина чистого прибутку	0,4	0,4	88,3	0,5	135,3	1,6	3,1 раза

Обсяги експорту товарів товарної групи 44 згідно з УКТ ЗЕД у розрізі основних товарних груп у 2014–2016 роках і I півріччі 2017 року

2014 рік						2015 рік					
Код товару	Вага, тис. тонн	Питома вага, відс.	Код товару	Вартість, млн дол. США	Питома вага, відс.	Код товару	Вага, тис. тонн	Питома вага, відс.	Код товару	Вартість, млн дол. США	Питома вага, відс.
4403	2879,2	41,8	4407	356,2	28,2	4403	2497,2	34,3	4407	361,9	32,6
4401	1757,3	25,5	4403	254,5	20,1	4401	2040,6	28,0	4403	173,0	15,6
4407	1383,9	20,1	4418	132,3	10,5	4407	1744,1	23,9	4418	124,4	11,2
4418	64,7	0,9	4401	112,5	8,9	4410	358,5	4,9	4401	100,4	9,1
4408	56,9	0,8	4410	98,8	7,8	4408	87,1	1,2	4408	99,2	8,9
4410	314,0	4,6	4408	94,3	7,5	4418	80,8	1,1	4410	85,1	7,7
х	6886,3	х	х	1263,6	х	х	7287,5	х	х	1108,6	х
2016 рік						I півріччя 2017 року					
4401	2039,9	29,9	4407	394,3	34,9	4407	984,2	38,9	4407	209,4	38,0
4407	1891,8	27,7	4408	135,1	11,9	4401	915,7	36,2	4408	82,3	14,9
4403	1732,2	25,4	4418	122,7	10,8	4410	180,0	7,1	4418	61,8	11,2
4410	380,5	5,6	4403	106,1	9,4	4408	63,3	2,5	4401	47,1	8,5
4408	117,2	1,7	4401	101,7	9,0	4418	44,5	1,8	4410	42,3	7,7
4418	88,1	1,3	4410	86,9	7,7	4403	10,7	0,4	4403	0,9	0,2
х	6829,1	х	х	1130,7	х	х	2532,8	х	х	551,5	х

***Довідково.** Розділ IX УКТЗЕД до групи 44 „Деревина і вироби з деревини; деревне вугілля” має, зокрема, такі товарні позиції:*

4401 „Деревина паливна у вигляді колод, полін, хмизу, гілок, сучків тощо; деревна тріска або стружка; тирса, тріска, стружка, уламки та відходи деревини та скрап, агломеровані або неагломеровані, у вигляді колод, полін, брикетів, гранул тощо”;

4403 „Лісоматеріали необроблені, з видаленою або невидаленою корою або заболонню, або начорно брусовані або небрусовані”;

4407 „Лісоматеріали розпиляні або розколоті уздовж, розділені на шари або луцені, стругані або нестругані, шліфовані або нешліфовані, які мають або не мають торцеві з'єднання, завтовшки більші як 6 мм”;

4408 „Листи для облицювання (включаючи листи, отримані розділенням шаруватої деревини), листи для клеєної фанери або для подібної шаруватої деревини та інші лісоматеріали, розпиляні уздовж, розділені на шари або луцені, стругані або нестругані, шліфовані або нешліфовані, що мають або не мають торцеві з'єднання завтовшки не більші як 6 мм”;

4410 „Плити деревостружкові, плити з орієнтованою стружкою (OSB) або аналогічні плити з деревини або з інших дерев'яних матеріалів...”;

4418 „Вироби столярні та теслярські будівельні деталі, включаючи пористі дерев'яні панелі, зібрані панелі для підлоги, гонт і дранку для покрівель”.

Дані щодо кількості та результатів проведених органами ДФС документальних перевірок (планових, позапланових) суб'єктів господарювання – юридичних осіб, які здійснюють діяльність у сфері лісового господарства

млн грн

Показники		2014–2016 роки та I півріччя 2017 року		
Проведено перевірок усього,		779		
з них результативні		633		
рівень результативних перевірок, відс.		81,3		
Донараховано податків, з них:		134,4		
Узгоджено	сума	53,2		
	відс.	39,6		
Сплачено до бюджету	сума	40,5		
	відс.	30,1		
Оскаржується в судовому порядку	сума	81,2		
	відс.	60,4		
Планові перевірки	Кількість перевірок		164	
	Донараховано податків усього:		84,6	
	у тому числі	податок на прибуток		37,1
		податок на додану вартість		10,1
		рента		1,5
		чистий прибуток		7,1
		зменшено збитків		0,0
		зменшено відшкодування ПДВ		0,3
	Узгоджено		32,9	
	відс. до донарахованих податків		38,9	
	Сплачено до бюджету		25,7	
	Оскаржується в судовому порядку		7,2	
Позапланові перевірки	Кількість перевірок		615	
	Донараховано податків усього:		49,9	
	у тому числі	податок на прибуток		15,0
		податок на додану вартість		9,6
		рента		0,3
		чистий прибуток		4,2
		зменшено збитків		0,5
		зменшено відшкодування ПДВ		0,5
	Узгоджено		20,3	
	відс. до донарахованих податків		40,7	
	Сплачено до бюджету		14,8	
	Оскаржується у судовому порядку		29,6	